

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

a

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta managementu v Jindřichově Hradci

Bakalářská práce

**Mateřská centra a jejich význam pro
matky na rodičovské dovolené**

Petra Lengrová

Sociální pedagogika

kombinované studium

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Olga Vaněčková

České Budějovice 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované a použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č.111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Sezimově Ústí 30.6.2012

.....
Petra Lengrová

Poděkování

Ráda bych poděkovala PhDr. Olze Vaněčkové z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích za cenné rady, připomínky, trpělivost a pomoc při vzniku této bakalářské práce. V neposlední řadě také děkuji své rodině za podporu a pomoc, bez níž by tato práce nevznikla.

Bibliografická identifikace

Název bakalářské práce: Mateřská centra a jejich význam pro matky na rodičovské dovolené

Vysoká škola: Katedra pedagogiky a psychologie Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Jméno a příjmení autora: Petra Lengrová

Studijní obor: Sociální pedagogika

Vedoucí práce: PhDr. Olga Vaněčková

Rok obhajoby: 2012

Anotace

Tato práce se zabývá mateřskými centry a ukazuje je jako jednu z možností, jak zapojit matky na rodičovské dovolené zpět do společnosti. Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly. Je zde popsána rodina, její funkce, mateřská a otcovská role v rodině. Dále je zde zmíněn pojem a zároveň současný trend odkládání mateřství a důvody, které k tomu vedou. V další kapitole je přiblížen a vymezen pojem mateřská a rodičovská dovolená, dále pak matka a otec na rodičovské dovolené a je zde přiblížen dnes stále častější trend otců na rodičovské dovolené. Závěrečná kapitola teoretické části je věnována mateřským centrům a klubům maminek. Je zde přiblížena činnost a uspořádání těchto neziskových organizací, které se zaměřují právě na rodiče a jejich děti v období rodičovské dovolené.

Výzkumná část této práce popisuje a porovnává činnost dvou mateřských center a zjišťuje, jaký přínos mají tyto centra pro matky na rodičovské dovolené. Zároveň mne zde zajímá i názor samotných matek na tuto problematiku.

Klíčová slova: rodina, rodičovství, mateřství, mateřská a otcovská role, mateřská centra

Bibliographical Identification

Thesis title: The Maternity centers and its meaning for mothers on a maternity leave

Place of work: Department of Pedagogics and Psychology, Pedagogical Faculty, University of South Bohemia

Name of the author: Petra Lengrová

Field of study: Social Pedagogy

Bachelor leader: PhDr. Olga Vaněčková

Year of defence: 2012

Annotation

This work deals with the maternity centers, and shows them as one of the ways to involve mothers on a maternity leave back into society. The theoretical part is divided into three chapters. It describes the family, its function, maternal and paternal roles in the family. Then there is the concept and also mentioned the current trend of delaying motherhood and the reasons for doing so. The next chapter is outlined and defined the concept of maternity and parental leave, then mother and father on a parental leave and is approached still today frequent trend of fathers on a parental leave. The final theoretical chapter is devoted to the maternity centers and the mother's clubs. There is also outlined activities and structure of these non-profit organizations that focus just on parents and their children during parental leave.

The research part of this work describes and compares the activities of the two maternity centers and figuring out what benefits those centers have for mothers on a parental leave. At the same time I'm interested in the views of mothers themselves on this issues.

Keywords: family, parenting, motherhood, maternal and paternal roles, maternity centers

Obsah

Úvod.....	8
Teoretická část.....	11
1 Rodina.....	11
1.1 Funkce rodiny.....	13
1.1.1 Reprodukční funkce	14
1.1.2 Výchovná funkce.....	14
1.1.3 Materiální funkce	14
1.1.4 Emocionální funkce	15
1.2 Zakládání rodiny.....	17
1.3 Mužská a ženská role v rodině.....	20
1.3.1 Mateřská a otcovská role v rodině.....	22
1.4 Současný trend odkládání mateřství	25
1.5 Rozdíl ve vnímání mateřství společností dříve a dnes	28
1.5.1 Mateřství dříve	29
1.5.2 Mateřství dnes – „společnost otevřená matkám“.....	30
2 Mateřská a rodičovská dovolená	32
2.1 Rozdíl mezi mateřskou a rodičovskou dovolenou	32
2.2 Matky na rodičovské dovolené	33
2.3 Otcové na rodičovské dovolené	35
3 Mateřská centra.....	38
3.1 Možnosti smysluplného trávení volného času s dětmi.....	38
3.2 Mateřská centra a kluby maminek	39
3.2.1 Mateřská centra – historie jejich vzniku.....	40
3.2.2 Činnost, aktivity a poslání mateřských center	41
4 Závěr teoretické části - shrnutí.....	44

Praktická část	46
5 Vlastní šetření	46
5.1 Cíl práce a výzkumné otázky	46
5.2 Teoretická východiska	47
5.3 Přístup a metody	47
5.4 Výzkumný soubor	48
5.5 Interpretace rozhovorů v MC/KM a jejich výsledky	51
5.6 Diskuse nad první částí rozhovorů	63
5.7 Interpretace rozhovorů s maminkami a jejich výsledky	65
5.8 Diskuse nad druhou částí rozhovorů	70
5.9 Shrnutí výsledků výzkumu	71
6 Závěr	74
7 Seznam literatury	77
8 Přílohy	80

Úvod

V každé společnosti je od nepaměti úlohou ženy výchova dětí a starost o chod domácnosti. Mužská role se všeobecně soustředí na starost o zabezpečení rodiny po ekonomické stránce a na ochrannou funkci. Otázkou tedy zůstává, zda tyto tradiční postoje platí i v dnešní společnosti. Současná společnost počítá se ženou spíše jako s pracovní silou, protože materiální nároky dnešní rodiny vyžadují zaměstnání muže i ženy. Nemálo žen je proto nuceno řešit dilema, zda založit rodinu a mít či nemít dítě, zda a jak dlouho s ním zůstat doma. Když se žena rozhodne pro rodičovskou dovolenou, ve většině případů to znamená znatelný zásah do rodinného rozpočtu.

Příchod dítěte do manželství způsobuje radikální změnu v životě rodiny a ženy, která přijímá nezastupitelnou roli matky. Přes veškerou radost z dítěte a ze života s ním se časem objevuje pocit neuspokojení. Žena je „jen“ doma a „jen“ pečuje o děti. Společnost její postavení často zlehčuje. Dokonce dává matkám s dětmi najevo, že v určitých oblastech společenského života nejsou žádoucí. A tak se degraduje rodičovská dovolená na pouhé přežívání a matky pospíchají do zaměstnání, aby si konečně vydobily zpět společenské uznání. V západních zemích předchází tomuto komplexu „čtyř stěn“ budováním mateřských center. Koncepce center vychází z prastaré instituce dřívějšího obecního života, ze sousedské výpomoci tzv. „pomoci svépomocí“. Základní princip existence center spočívá na dávání, přijímání, učení a učení se, na vzájemné službě. Středem dění je posezení u stolu. Sem přicházejí maminky s dětmi a sdělují si své všední starosti, nápady a představy. Od společného stolu pak vycházejí impulsy ke konkrétním akcím, které závisejí na potřebách a schopnostech těch, které se tu scházejí. Pestrá škála kurzů a přednášek umožňuje matkám, aby si prohloubily své vzdělání nebo získaly vzdělání nové. Vedle vzdělávacích programů, týkajících se např. v oblasti právní, sociální, možnosti učit se cizí

jazyky, zde mohou návštěvnice nabízet služby vycházející z jejich profese. Mimo jiné je zde možnost organizovat bazary nebo butik a na druhou stranu je zde možné budovat, nebo pomáhat vytvořit záchrannou síť pro matky v nouzi.

Myslím si, že problematika mateřských center a jejich významu pro matky na rodičovské dovolené je velmi blízká oboru Sociální pedagogika. Jednak je to smysluplné trávení volného času, kdy se schází matky s dětmi a mají možnost si zde předat své vědomosti a dovednosti a něco nového se naučit. Děti si zde mohou hrát se svými vrstevníky a učit se tak být v kolektivu, pomáhat si a objevovat kouzlo společných her. Hlavní myšlenkou je být v sociálním kontaktu s ostatními, což bych zde ráda vyzdvihla.

A právě touto problematikou matek na rodičovské dovolené a jejich trávení volného času v mateřských centrech se budu zabývat ve své práci. Toto téma je mi blízké už jen faktem, že jsem sama matka na rodičovské dovolené a právě docházení do mateřského centra společně se synem se mi stalo velmi oblíbenou aktivitou.

Cílem této práce je tedy seznámit čtenáře s mateřskými centry a kluby maminek, popsat je jako instituci a podívat se také na jejich historii, kdy a kde vznikaly a hlavně za jakým účelem. Dále pak ukázat a vyzdvihnout význam mateřských center pro matky na rodičovské dovolené.

Teoretická část je rozdělena na tři kapitoly. V první kapitole je definován pojem rodina, její funkce, přibližuje mužskou a ženskou roli v rodině a zaměřuje se zejména na mateřskou a otcovskou roli. Závěrem této kapitoly je zmíněn pojem a současný trend odkládání mateřství a důvody, proč se tomu tak děje.

Ve druhé kapitole je vysvětlen a vymezen pojem mateřská a rodičovská dovolená, dále pak matka a otec na rodičovské dovolené (stále častější trend otců na rodičovské dovolené).

Třetí kapitola je věnována mateřským centrům a klubům maminek jako jedné z možností, jak integrovat matku zpět do společnosti. Je zde přiblížena činnost, uspořádání a pojetí těchto

nestátních neziskových organizací, které se zaměřují na děti a rodiče v období rodičovské dovolené.

Cílem praktické části mé práce je popsat a porovnat činnosti dvou mateřských center a dále pak zjistit, jaký přínos mají mateřská centra pro matky, a zda-li tato centra matky vnímají a hodnotí jako jednu z možností včlenění se zpět do společnosti. Pokládám si zároveň několik otázek. Jak vnímají matky mateřská centra? Jsou pro ně přínosem? V čem jim pomohla, co se tam naučily? Vzala jim mateřská centra pocit ztráty kontaktu se svým okolím? Dále mne budou zajímat názory matek na to, co by zde naopak změnilo, nebo co tady například postrádají.

Pro své výzkumné šetření v této práci jsem si vybrala Mateřské centrum Radost z okresního města Tábor a Klub maminek Klubičko z menšího města Sezimovo Ústí.

Teoretická část

„Není nic půvabnějšího, než maminka s dítětem v náručí, a nic ctihodnějšího, než matka v kruhu dětí.“

Johann Wolfgang von Goethe

1 Rodina

Rodina je základní stavební jednotkou naší společnosti. Je to sociální skupina společně žijících osob, která je založená na pokrevní příbuznosti a propojená vzájemnými citovými pouty. Intimní prostředí v rodině je většinou chápáno jako zcela přirozená součást života, která svým fungováním významně ovlivňuje psychosociální vývoj každého jedince. Prostor v rodině je prvním významným sociálním mikroprostorem, se kterým se člověk hned po narození může setkat. Zrovna kvalita tohoto prostředí hraje zásadní roli v lidské socializaci, ve zprostředkování kulturních vzorců, způsobů chování, jednání a tradic. Malé dítě se v prostředí rodiny učí vnímat a přebírat sociální role, vytváří si svůj hodnotový žebříček. Rodina může být jistotou a dobrým startovním polem do dalšího života anebo se opačně může dysfunkčnost nebo dokonce neexistence rodiny stát zdrojem celoživotní frustrace a stresu.

Definic rodiny je mnoho. Dá se na ni nahlížet z mnoha pohledů. Pro účely této práce jsem vybrala sociologický a psychologický pohled. Pojdme se tedy podívat, jak ji definují někteří autoři. Ve svém Sociologickém slovníku ji Jandourek definuje takto: *„Je to forma dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a děti.“* (Jandourek, 2001, s. 206) Výrost a Slaměník definují rodinu následovně: *„Rodina je jakýmsi nejuniverzálnějším socializačním činitelem, který poskytuje jedinci identifikační vzory, seznamuje ho s předpokládaným chováním pro mužskou a ženskou roli. Učí jedince reagovat žádoucím způsobem v procesu interakce a umožňuje mu*

praktické ověření získaných společensky žádoucích norem. Pod vlivem rodinného působení se vytváří postoj k personálnímu okolí, k sobě samému i společnosti obecně.“ (Výrost, Slaměnik, 1998, s. 131)

„Rodinou se rozumí zpravidla malá skupina lidí, která vzniká manželstvím a umožňuje vzájemné soužití mezi oběma manželskými partnery, soužití rodičů a jejich dětí, utváření vztahů mezi příbuznými a vztahů mezi rodinou a společností.“ (Střelec, 1998, s. 157)

Původně význam slova rodina byl podstatně jiný. Středověk i starověk tímto slovem označoval dvě odlišné věci, žádná z nich se však nekryla s naší představou. Jak píše Možný ve své knize *„na jedné straně myslel rodinou to, co bychom dnes nazvali velkou „domácností“.* Tedy společenství lidí, kteří spolu bydlí a pod jednou střechou spolu hospodaří, podléhající jedné bezprostřední autoritě, hlavě rodiny.“ (Možný, 1990, s. 17) Tento stav a pojetí rodiny přežívalo až do první poloviny 19. století a jeho blednoucí obraz máme dochován v realistické literatuře té doby.

Druhé, stejně staré pojetí platilo paralelně ve společenském vědomí vládnoucích tříd. Nevztahovalo rodinu ke společné domestikaci, chápalo ji jako systém širokého pokrevního příbuzenství. U šlechty a patricijů se tedy slovem rodina myslelo přibližně totéž co rod, tedy velká skupina lidí, jež svazkem krve udržovala jednotu moci a majetku. Podstatná přitom byla síť moci, do které byly v případě potřeby dosazovány i osoby pokrevně nepříbuzné.

V moderním světě se institut rodiny proměňuje. I v naší zemi dochází v průběhu několika posledních desetiletí k řadě proměn. Česká rodina se v důsledku transformačních procesů znatelně vzdálila ustálenému tradičnímu modelu. Žena během dvacátého století získala značnou samostatnost osobní, ekonomickou a společenskou, mění se role muže a ženy. Mění se také ekonomická funkce rodiny. Ekonomický tlak vyžadující ekonomickou aktivitu obou partnerů vytlačuje v rodinných prioritách péči o děti. Podle Možného (2006) dochází v rodině k oslabování skutečně svobodných

rozhodnutí pod tlakem vnějších faktorů (trh práce, aj.), což může být příčinou rozmachu jiných životních stylů a strategií jako například „singles“. Tato sociální skupina se vynořila na konci 20. století v bohatých západních zemích a pro její vznik má Možný (2006) dvě vysvětlení, která se vzájemně nevylučují. Jednak autor poukazuje na to, že dnešní globální ekonomika vyžaduje flexibilní pracovní sílu schopnou stěhovat se za prací. Druhé vysvětlení autor vidí v tlaku kulturních norem, které se podílejí na vytváření pohodlného životního stylu podporovaných reklamou a komercializací volnočasových aktivit. Podle Vágnerové (2000), kromě volby alternativních životních stylů také dochází k odkládání vstupu do manželství a založení rodiny. Vzrostl tak i podíl dětí narozených neprovdaným matkám, stejně jako akceptace rozvodu či nesezdaného soužití. Příčiny proměn vidí autorka ve změnách hodnotových orientací a rozrůžňování životních stylů, ale také v růstu ekonomické nejistoty. *„Současná společnost však tento způsob života více toleruje, není již tak stigmatizující, jako byl dřív.“* (Vágnerová, 2000, s. 341) Je třeba ještě dodat, že technologickým aspektem ovlivňujícím vývoj rodiny je také například zkvalitňování antikoncepce.

1.1 Funkce rodiny

V dějinném vývoji se řada funkcí rodiny měnila. Se změnami společenských podmínek některé ustupovaly do pozadí, nebo zcela zmizely, jiné však nabývaly na závažnosti. V dnešní době, kdy ovládají chod společnosti moderní technologie, převzaly některé funkce rodiny společenské instituce (škola apod.). Výrost, Slaměník (1998) popisují tyto základní funkce rodiny, které nyní budou přiblíženy.

1.1.1 Reprodukční funkce

Tato funkce má zabezpečovat udržení života početím a porozením nového člověka. Reprodukční funkce rodiny byla a je jedním z nejobvyklejších a nejpřijatelnějších důvodů pro existenci rodiny. Na druhou stranu rodina ztrácí svou nezastupitelnou úlohu v procesu reprodukce vlivem rozvoje genetiky a technického rozvoje v oblasti medicíny vůbec. V posledních letech je stále méně pohlíženo na rodinu jako významnou strukturu, jejímž opodstatněním je zachování lidského rodu, zajištění potřeb dítěte a jeho zdravý vývoj. *„Rodina je stále více vnímána jako sociální struktura, kde dochází k naplňování potřeb jejích členů – dětí i dospělých rovnoprávně. Často dochází ke sporům a zvažováním, či práva mají být upřednostňována v rámci rodinné terapie či rozvodových pří.“* (Výrost, Slaměník, 1998, s. 326)

1.1.2 Výchovná funkce

Tato funkce poskytuje dítěti základní orientaci v okolním světě a dává mu vše potřebné pro plynulé zařazení do společnosti. V rámci rodinné interakce zde neprobíhá pouze výchova dětí, ale vzájemné působení formuje všechny členy rodiny bezprostředně a dlouhodobě. To, jak řešíme konflikty ve své původní rodině, ovlivňuje značně řešení podobných situací v rodině nové, kterou si založíme. Tato funkce je velmi podstatná a jen obtížně nahraditelná. Vytváří též hodnotové orientace člověka, tvoří základ pro formování vlastního „Já“ a tvoří koncepci vlastního života.

1.1.3 Materiální funkce

Dříve byla tato funkce významnější než nyní. V dobách, kdy byla rodina vnímána jako samostatně hospodařící jednotka, kde měl každý člen své povinnosti, byli slabší členové rodiny a děti plně

odkázání na materiální pomoc produktivních členů. Dnes lze všeobecně říci, že v případě nefunkčnosti rodiny v oblasti materiálního (ekonomického) zabezpečení jejích členů, existuje poměrně dobře propracovaný systém sociálních podpor. Takže i v této oblasti je již rodina jako systém zastupitelná společností jako celkem.

1.1.4 Emocionální funkce

Je zcela jedinečná a nezastupitelná. Tato funkce určuje význam rodiny a také jakýsi nutný mezičlánek mezi společností jako celkem a jedincem. Emocionální funkce není vázána na věk členů rodiny. Potřeby jako jsou – potřeba zázemí, podpory a pomoci, klidu a uvolnění, potřeba sdílení zážitků, potřeba známosti a rituálů, důvěrnosti, společných perspektiv a plánů je právě nutná pro všechny věkové kategorie, tedy bez ohledu na věk. Toto vše rodina poskytuje.

Smutková (2007) ještě k celkovému dělení funkcí přidává **funkci ochrannou**, kde zdůrazňuje ochranu zdraví a ochranu před sociálně patologickými jevy.

Kromě funkcí rodiny, jež jsou popsány výše, Matějček (2005) popisuje a klasifikuje základní psychické potřeby rodiny, které budou přiblíženy a mezi které patří:

- *Vzájemné uspokojování duševních potřeb dětí a jejich rodičů*

O rodinném soužití se dá mluvit, když dítě uspokojuje psychické potřeby svých rodičů a naopak rodiče uspokojují psychické potřeby svého dítěte. V podstatě jde tedy o vzájemnost potřeb a jejich uspokojování. Současně to znamená vzájemnost pocitu uvolnění, vzájemnost spokojenosti, radosti a ostatních pozitivních prožitků, které nutně provázejí uspokojování takovýchto potřeb. Dá se však říci, že podmínkou, aby tato vzájemnost nastala je, že dítě svým rodičům v psychologickém slova smyslu patří, že je přijali za své, že jsou na jeho osudu

životně a osobně angažováni. K tomu Matějček dodává: „Dítě přináší spoustu nových podnětů. Umožňuje rodičům získat zkušenosti jinak nezískatelné. Dává jim pocit jistoty v citovém přilnutí dítěte k nim. Dává jim vědomí vlastní společenské hodnoty a užitečnosti. Přináší do jejich života nové a nové výhledy, otvírá před nimi budoucnost, umožňuje jim, aby v něm – tj. v tomto dítěti – překročili svůj osobní čas.“ (Matějček, 2005, s. 363)

- *Trvalost a hloubka citových vztahů*

Charakteristickým znakem rodiny je vytváření hlubokých a trvalých vztahů mezi rodiči a dětmi. Děti lásku rodičů přijímají, ale také ji vracejí. Každý rodič si uvědomuje, že jejich dítě je k nim vázáno hlubokým citovým vztahem a chtějí si tento vztah udržet. V podstatě v pozadí myšlení rodičů je vždy představa, že je děti neopustí, i když jednou odejdou a založí si rodinu vlastní. Rodiče očekávají, že ve stáří o ně bude postaráno, ne však hmotně, protože tuto starost na sebe převzala víceméně společnost, ale spíše po citové stránce, tzn. budou mít s kým sdílet své radosti a starosti, bude tu někdo, na koho budou moci myslet a spolehnout se, budou tu zkrátka jejich děti.

- *Výchovná interakce*

Pro rodinu je typická výchovná interakce. Ta předpokládá, že ve výchově nejde o jednostranné a cílevědomé působení rodiče na dítě, ale vlastně o vzájemné působení jednoho na druhého. Rodič je také vychováván, či lépe řečeno výchovně ovlivňován svým dítětem.

- *Společná budoucnost*

Uspokojení psychické potřeby otevřené budoucnosti je jeden z klíčových rysů rodinné výchovy. To přináší dospělému člověku jeho dítě. Otevření budoucnosti a překonání vlastního životního času v dítěti má dva předpoklady, které Matějček popisuje takto:

„Je nutné, aby rodič měl možnost budoucnost dítěte předvídat, plánovat, formovat, být na ni zaměřen. Současně se těšit i dělat si starosti. Druhou podmínkou je, že rodič sám svou vlastní budoucnost předvídá, plánuje, formuje s ohledem na dítě. Neodděluje svůj osobní čas od času dítěte. Přijímá a tvořivě zpracovává životní nutnost, že totiž dítě se vyvíjí a vyspívá, zatímco jeho rodiče zrají a stárnou.“ (Matějček, 2005, s. 364)

Je potřeba si uvědomit a říci, že rodiče, jak matka, tak i otec, svou roli v rodině nehrají, oni ji žijí, jsou v ní. Matějček k tomu dodává: *„Chovají se otevřeněji, přirozeněji, upřímněji než kdekoliv jinde.“ (Matějček, 2005, s. 364)* Rodič, jakožto silně zainteresovaná osoba, je ovlivněn jistým citovým napětím ke svému dítěti. Svědčí to o základním rodičovském vztahu k dítěti a o angažovanosti na jeho osudu a budoucnosti.

1.2 Zakládání rodiny

Rodičovská role je důležitou součástí identity dospělého člověka. Je to role primárně biologicky podmíněná, ale zároveň i psychicky a sociálně významná. Její vliv na osobnost člověka, jeho uvažování a emoční prožívání, další role i mezilidské vztahy, je značný. Rodičovství je považováno za zcela přirozené, ne-li samozřejmé vyústění manželství. Rodičovská, zejména mateřská role, je sociálně vysoce ceněna. V rámci této role společnost od rodiče očekává přijetí rozumově akceptované osobní zodpovědnosti a emoční zainteresovanosti.

Podle Říčana (2006) zplazení dítěte a péče o ně jsou jedním z hlavních životních témat. Jak sám píše: *„Vzato čistě biologicky, je to vůbec náš základní úkol: předat geny, uchovat rod. U člověka jde ovšem o větší, rozsáhlejší poslání: nestačí porodit dítě a pečovat o ně tak dlouho, dokud nebude schopno žít se samo. Je třeba naučit je po*

lidsku cítit, myslet, adaptovat se na složitou lidskou společnost, přijmout kulturu svého národa. Tak vzniká ono krásné a dlouhé, i když někdy těžké rodičovské stádium, „hlavní život“ většiny z nás.“ (Říčan, 2006, s. 258)

Před samotným zakládáním rodiny Rheinwaldová (1993) radí, aby si budoucí rodiče dokázali odpovědět na několik otázek, které shrnula takto:

- Můžeme si dovolit mít dítě?
- Máme dost času na výchovu svého dítěte?
- Uvědomujeme si, že mít dítě je dlouhodobé vytváření hodnotné lidské bytosti?
- Můžeme mu poskytnout obohacené prostředí?
- A hlavně jsme si vědomi, že nic a nikdo nemůže nahradit roli rodičů v duševním vývoji dítěte?

Pokud si rodiče dokážou odpovědět na všechny tyto otázky, tak tímto zodpovědně pokládají základní kámen pro plnohodnotný život svého ještě nenarozeného dítěte. Sama autorka dále upozorňuje na důležitost mateřské a rodičovské péče. Vše shrnula slovy Jana Amose Komenského, který již před 300 lety říkal: *„duše tedy a mysl poněvadž přední jest člověka část, přední o ni péče má býti, aby zdárně a ušlechtilé vedena byla. Tímto nám Komenský připomínal, že děti nestačí jen žít a šatit.“* (Rheinwaldová, 1993, s. 9) Jinak řečeno, pro rodiče je tedy důležité, aby byli správným vzorem pro své dítě a aby svou rodičovskou roli brali vážně.

Rodičovská role přináší pozitivní zkušenost, ale na druhou stranu představuje také určitou zátěž. Proto nemusí být akceptována zcela jednoznačně. Za určitých okolností může dospělý člověk rodičovství odkládat nebo dát přednost bezdětnosti. Standardní očekávání, že mladí lidé uzavřou manželství a budou mít děti, funguje jako určitá sociální norma. Tlak společnosti přispívá k rozhodnutí uzavřít manželství a založit rodinu, obvykle se tak stane před dosažením 30 let.

Podle ČSÚ v prvním čtvrtletí roku 2011 bylo uzavřeno 3200 manželství, což představuje meziroční pokles o 500 uzavřených manželství. Důvodem dlouhodobého poklesu sňatečnosti je, že počet lidí narozených v 70. letech označovaných jako „silná generace“, již překročil věk vyšší sňatečnosti. Průměrný věk ženichů tedy činil 31,8 let a průměrný věk nevěst činil 29 let. Naopak oproti tomu se zvětšil počet dětí narozených mimo manželský svazek. Nejvíce dětí se narodilo v prvním čtvrtletí roku matkám ve věku 30 až 32 let, mezi prvorodičkami převažovaly matky ve věku 28 let. Zdroj: (<http://www.novinky.cz/ekonomika/236031-pocet-obyvatel-ceska-stoupl-na-10-54-milionu.html>).

Zvyšování počtu dětí mimo manželský svazek má mnoho důvodů. Jedním z nich může být alternativa, že mladý pár nepotřebuje nebo nechce uzavřít manželství, ale v budoucnu chtějí mít děti a vědí, že dovedou fungovat jako klasická rodina. Tou druhou alternativou je status svobodné matky.

Podle Vágnerové (2000) přijetí role svobodné matky předchází proces rozhodování, v němž hraje roli celá řada motivů i osobnostních vlastností, které se dají diferencovat následovně:

- role matky je výsledkem rezignace na jakékoliv jiné řešení nežádoucího těhotenství;
- přijetí role svobodné matky je řešením z nouze, těhotenství sice není plánováno, ale je akceptováno;
- matka se sama rozhodla mít dítě, i když nemá stálého partnera.

Role svobodné matky je obtížná a její zvládnutí vyžaduje větší osobní investici, často na úkor uspokojení vlastních potřeb. V budoucnosti je proto důležité, aby tato matka našla přijatelného partnera a tím se tak rodina stabilizovala.

Oba rodiče ovlivňují vývoj svého dítěte jak biologicky, tj. geneticky, tak psychicky. Vlastní dědičná výbava je daná, tu člověk změnit nemůže, ale je v jeho silách vybrat si biologicky vhodného partnera. Případně se alespoň o případném riziku

informovat a učinit vše pro jeho minimalizaci. Psychický vývoj dítěte lze ovlivnit ve větší míře. Záleží na postoji rodičů k tomuto dítěti, na jejich zkušenostech, hodnotovém systému i aktuálních potřebách. Rozhodnutí založit rodinu, tedy mít děti, by mělo vycházet ze společné bilance obou partnerů.

Dítě přichází do určité sociální situace, kterou více či méně narušuje. Vždycky přináší změny, které nemusí být jen pozitivní. Rodiče musí tuto změnu zpracovat, vyrovnat se s ní a přijatelně zařídit další společný život. Způsob naplnění rodičovské role může být individuálně specifický. Podle Vágnerové (2000) představa rodičovské role je, stejně tak jako představa o manželství, ovlivněna mnoha různými faktory:

- aktuálním sociálním standardem, společenským očekáváním, které sice vychází z tradice, ale v průběhu života se mění, aktuální verzi prezentují např. média;
- individuálně specifickými zkušenostmi obou partnerů s rodičovským chováním z dětství, hodnotovým systémem své rodiny, jejími normami postoji k rodičovství;
- aktuálním postojem obou partnerů k rodičovství, jejich představami, jak by se měli rodiče chovat a co by měli dělat.

1.3 Mužská a ženská role v rodině

Všeobecně muži i ženy plní v moderní rodině odlišné funkce, které se však vzájemně doplňují. Mužské role jsou většinou racionální a instrumentální, od mužů se očekává, že rodinu hmotně zabezpečí, mají na starost vztah rodiny a širší společnosti, zprostředkují sociálně daná omezení dětem. Naproti tomu role ženy je emocionální a expresivní. Ženy mají za úkol zabezpečovat příznivé emoční klima a každodenní péči o domácnost. Ženy dětem poskytují nepodmíněnou lásku.

Většina dnešních mladých lidí vstupuje do vztahu a společného života s představou rovné dělby práce a povinností, ale v praxi se však vracejí k tradičním modelům.

Možné příčiny tohoto jevu vidí Jellouschek (2003) následovně:

- *Rodičovský vzor*

Ačkoliv se tomu můžeme vědomě bránit, je velká pravděpodobnost, že se budeme chovat stejně jako náš otec a matka. Důvodem je, že se orientujeme podle nám známých vzorců chování a podle toho, jak své ženství a mužství realizovali naši rodiče.

- *Nerovnoměrný přístup k moci*

Tím je myšleno nadřazené nebo podřízené chování ve vztahu. Zdroji takové moci mohou být například vztahy, peníze, zaměstnání (postavení v zaměstnání) apod. Muži mají plnohodnotné zaměstnání, vydělávají většinu peněz, získávají větší společenské uznání. Díky tomu pak vzniká u ženy pocit méněcennosti a podřízenosti. Může to být ale i naopak. Žena na druhou stranu má doma přístup k informacím, které muži chybí, nejvíce se to týká vztahu k dětem. Zde se naopak cítí podřízeně zase muž.

- *Nevyrovaná bilance braní a dávání*

U žen je konfrontována s potřebami druhých a ti se na ni pořád obrací, aby jim něco dala, naopak sama nic nedostává. Žena se právem cítí prázdna a vyhořelá. Je dobré obnovit tuto rovnováhu i malými pozornostmi, to však předpokládá, že muž chce dát a žena brát.

Podle Vágnerové (2000) však došlo k malému posunu či změně v pojetí mužské a ženské role a to v průběhu posledních 50 let. Celkově tento proces probíhal pomalu, ale jeho důsledky jsou viditelné. Autorka pozoruje tyto změny i v takových znacích, jako je

oblečení, způsob trávení volného času apod.. Projevuje se to v i oblastech méně nápadných, jako je vymezení vlastní identity a sociální očekávání, zaměřené na jedince opačného pohlaví. Změna v pojetí těchto rolí má odlišný význam pro muže a ženy. Ženská role se oproti tradičnímu pojetí stává více dominantní, samostatnější a nezávislejší. Tento proces je často prezentován jako emancipace, to znamená, že pro ženy to představuje určitý zisk ve smyslu dosažitelnosti specifické společenské prestiže. Naopak pro muže nebylo spojeno vyrovnání pohlavních rolí s žádným ziskem, spíše to přispělo k jejich dezorientaci, tzn. že muž ztratil svou dříve formálně deklarovanou dominanci a společenskou pozici. Muži jsou také méně nakloněni k záměně a pružnějšímu prožívání rolí než ženy. Obecně se to však daří mladším mužům a také mužům, kteří dosáhli vyššího vzdělání. Ženská a mužská role není v současnosti jasně sociálně vymezena, každý z nás se ji snaží naplnit podle svých představ a kompetencí. Všeobecně lze říci, že pokud lidé vstupují do manželství po zralé úvaze a s jasně stanovenými pravidly, vyhnou se tak zaběhlému stereotypu a tradičnímu rozdělení rolí.

1.3.1 Mateřská a otcovská role v rodině

Mateřská a otcovská role je důležitou součástí identity dospělého člověka. Je to role zároveň i psychicky a sociálně významná. Jak uvádí Vágnerová: „*rodičovská, zejména mateřská role, je sociálně vysoce ceněna.*“ (Vágnerová, 2000, s. 344) Na druhé straně má společnost ve vztahu k matkám dosti vysoká, v něčem až nerealistická očekávání. Jak dále autorka píše: „*standardní pojetí dobré matky zahrnuje představu, že matka má být ve své roli jednoznačně šťastná a její dítě, i péče o ně, ji má naplňovat pouze pozitivními pocity.*“ (Vágnerová, 2000, s. 352) Ve skutečnosti je to často jiné, protože mateřství přináší i problémy. Péče o malé dítě není spojena jen s pozitivními zážitky, ale může být prožívána jako stereotyp, může být unavující a frustrující.

Otcové i matky jsou vybaveny k péči o dítě stejnou měrou. Otcové umí s dítětem jednat úplně stejně kompetentně jako matky, ale mnohem méně často tak činí. Důvodem je sociální norma, která předepisuje mateřské chování výhradně ženám.

Zajímavý výzkum k otcovské a mateřské roli provedl Sociologický ústav AV ČR. Výsledky výzkumu potvrdily, že výchova dětí se koncentruje do rukou žen. Asi čtyři pětiny dotázaných s dětmi například uvedly, že k lékaři s dítětem chodí matka a během nemoci s ním také zůstává doma. Především matky dětem čtou pohádky a učí se s nimi. Oba, matka i otec, společně rozhodují s dětmi o jejich budoucím povolání, kupují dětem dárky, sportují s nimi či je berou na výlety. Obvykle jednotný postup rodiče uplatňují v případě trestání dětí (výpovědi 41% dotázaných). Otcové se podle výsledků výzkumu ve sledovaných oblastech výrazně neangažují, vyjma snad trestání dětí (uvedlo 20% respondentů s dětmi) a v podpoře jejich sportovních aktivit (16%).

Následující tabulka ukazuje procentuelní podíl matky a otce v dělbě péče o děti.

„Tab.1: Procentuelní podíl matky a otce v dělbě péče o děti“

	Matka	otec	Kdo z nich má čas	Oba společně	Někdo jiný	Nikdo
hraje/hrál	38	4	32	21	3	2
čte/četl si pohádky	53	5	22	11	5	4
povídá/povídal si s ním	29	3	33	33	1	1
učí/učil se sním	48	12	19	13	2	6
má/měl na něj čas, bere je na výlety	32	4	29	31	2	2
sportuje/sportoval s ním	10	16	12	55	3	4
chodí/chodil s ním do kina	24	6	14	31	7	18
vodí/vodil je na zájmové kroužky	31	6	16	11	5	31
chodí/chodil s ním k lékaři	78	2	12	7	1	0
je/byl s ním doma během nemoci	82	1	8	3	5	1
trestá/trestal je	22	20	7	41	0	10
kupuje/kupoval mu dárky	22	2	7	68	0	1
rozhoduje/rozhodoval o budoucím povolání	11	5	3	63	1	17

Zdroj: (http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100224s_ov30521.pdf)

Otcovská i mateřská role je v dnešní společnosti nejednoznačně vymezena. Ženy dnes obvykle vyžadují, aby muž plnil své otcovské povinnosti, ale přitom mu odmítají přiznat i právem náležející pravomoce. Žena je ve většině případů přesvědčena o tom, že právo rozhodovat o dítěti náleží hlavně jí – matce. Tím je role otce redukována a jeví se být méně významnou a podřízenou, s nižším sociálním statutem.

Role matky obsahuje více povinností a odpovědností, ale na druhé straně má i větší privilegia a vysoký sociální status. Při rozpadu manželství matky automaticky očekávají svěření dítěte do své péče. Potom však mohou být vystaveny riziku přetížení z mnoha povinností. Podle Řičana (2006) je ale tato situace po rozpadu

manželství také nová příležitost, jak se poučit ze starých chyb a začít znovu.

Otcovská role prošla během vývoje naší společnosti velkými změnami. V dřívějších dobách měli otcové nad svými potomky takřka absolutní moc. Dřívější tradiční pojetí otcovství zahrnovalo tyto role: otec byl nenahraditelným pečovatelem a ochráncem, byl živitelem rodiny a hlavou rodiny, vychovával a předával svým dětem morální zásady. Tyto role ztratily v průběhu posledních dvou století na důležitosti, tím otcové ztráceli autoritu i prestiž v širší společnosti a otcovství jako takové ztrácelo na vážnosti a důležitosti.

Postoj společnosti se pozvolna měnil a k radikálnějším změnám došlo během posledních dvou století. Matějček (1989) poukazuje na to, že otcům svým způsobem nahrávají sociologické průzkumy posledních desetiletí. Ty poukazují na to, že nedošlo k takovým změnám v roli mateřské jako právě v roli otcovské. *„Tyto změny vyplývají z větší angažovanosti otce v péči o děti, z větší intimity, citlivosti, sdílení a soužití. A tak jako právě matka byla pro řadu vědních oborů objevena v letech čtyřicátých a padesátých, otec byl znovu objeven v posledních letech.“* (Matějček, 1989, s. 66)

Na závěr je třeba říci, že se otcové v dnešní době více zapojují do výchovy svého dítěte. Jejich aktivity mají jinou povahu než dříve, kdy muži přistupovali k výchově jako mocenská autorita. Nyní jsou otcové více partnery pro své dítě, jsou přímou součástí života dítěte a po citové, emocionální stránce jsou nenahraditelní.

1.4 Současný trend odkládání mateřství

Mateřství starších žen (tzv. pozdní mateřství) není sice žádný nový jev, ale jeho příčiny jsou nyní na přelomu 20. a 21. století zcela jiné, než před několika málo desítkami let. Počet starších matek (takto termín označuje ženu rodičí po dosažení 35 let) se rok od roku rapidně zvyšuje, proto je žádoucí si něco málo říci, co k tomu ženy vede.

V minulosti, kdy bylo mnohem méně antikoncepčních metod a byly méně spolehlivé, byly porody starších žen obvyklé. Například ve dvacátých letech byl v USA průměrný věk ženy při posledním dítěti 42 let. Později, v šedesátých letech, se počty starších rodiček značně snížily. Sobotková (2001) připomíná, že reprodukční období ženy se prodlužuje. *„Žena, která v současnosti ve svých 35 letech zvažuje těhotenství, je pravděpodobně v mnohem lepší fyzické kondici než stejně staré ženy v minulosti.“* (Sobotková, 2001, s. 113) Dále autorka dodává, že se zvyšuje vzdělanost a zaměstnanost žen, roste rozmanitost forem rodinného života a existuje kontrola porodnosti. *„Ženy, které odkládají mateřství, mají většinou vyšší vzdělání a pracují ve městě, kde budují nejdříve svou profesní pozici, kariéru.“* (Sobotková, 2001, s. 113) Ženy zaměstnané v oblasti školství, výzkumu, nebo na vysokých manažerských postech mají dost problematické rozhodování, kdy mít děti, zvláště když přestávky v kariéře jsou považovány za brzdu profesního rozvoje. Podle Vágnerové (2000) všeobecně roste tolerance společnosti k tendenci odkládat manželství a rodičovství. *„Potřeba mateřství a založení rodiny je ovlivněna vlastní zkušeností z dětství. Jejím základem je způsob prožití dětské role a k ní komplementárního rodičovského chování.“* (Vágnerová, 2000, s. 345)

Od širšího kontextu odkládání mateřství se blíže obraťme k psychologickým aspektům. Zaměřme se na proces rozhodování o rodičovství – zda a kdy mít děti. Tento proces podléhá různým tlakům, které jsou Sobotkovou (2001) rozděleny na psychologické a sociální.

- *Psychologické tlaky*

Studie ukázaly, že mateřství je většinou považováno za samozřejmou součást životního plánu mladých dívek. Sobotková (2001) poukazuje na to, že se počet žen, které vědomě nechtějí děti, odhaduje na 5%, v některých studiích dokonce až na 15%. Negativní stereotyp bezdětné ženy není dnes již silný jako dřív, kdy žena, která neplánovala děti, byla považována za sobeckou,

chladnou, případně nešťastnou či citově nestálou. Naopak ženy, které děti chtějí, mají problémy s plodností. Tyto ženy pak uvádějí mnoho nepříjemných psychických pocitů jako pocit ztráty, zlosti, neschopnosti a cítí se ukřivděny, že si o tak intimní věci nemohou rozhodovat samy. Dá se říci, že i časté přidružené pocity méněcennosti či viny svědčí o problémech s identitou dospělé ženy. Tyto problémy však dnes dost dobře řeší obor reprodukční medicíny. V České republice je v současné době jedenáct plně akreditovaných center asistované reprodukce a patříme mezi 15 zemí světa, které v tomto oboru vykazují vynikající výsledky.

- *Sociální tlaky*

Očekávání rodiny i nejbližšího sociálního okolí pravděpodobně také částečně ovlivňuje rozhodování ve prospěch dětí. Tento tlak na udržení rodinné linie pocítují obzvláště lidé bez sourozenců a ti, jejichž rodiče ještě nemají vnuky nebo už jsou dost staří. Nepřímý vliv mohou mít i přátelé – mohou představovat přijatelný model rodičovství, a učinit tak rozhodování dosud bezdětného páru snazší.

I když osobní okolnosti a sociální očekávání do jisté míry ovlivňují proces rozhodování o rodičovství, v popředí je čistě individuální hodnocení pozitiv a negativ, neboli přínosů a obětí rodičovství. Sobotková (2001) je shrnula následovně.

Jako oběti rodičovství vidí:

- zpomalení kariéry matky,
- finanční znevýhodnění,
- omezení osobní svobody – péče o děti zejména v útlém věku znamená vysoké nároky limitující životní styl ženy;
- dopad na manželský vztah – je to zejména negativní vliv vyčerpanosti, případně emocionální lability ženy na sexuální život;

- rodičovství je nezvratné rozhodnutí, nelze je vzít zpět;
- některé ženy a muži se obávají, že by nebyli dobrými rodiči;
- některé ženy a muži nechtějí přivést děti do tohoto světa, kde jsou vážné globální problémy, finanční nejistota apod.

Naopak jako *přínosy rodičovství* autorka vidí:

- rozvoj vztahů: mateřství přináší nový, většinou radostný vztah s dítětem a dodává novou dimenzi ve vztahu k partnerovi – žena vidí manžela v nové roli otce, manžel vidí svou ženu v nové roli matky. Mateřství je základem pro nová přátelství s jinými matkami, ať už je to formou navštěvování předporodních kurzů, mateřských center nebo dětského hřiště;
- osobní naplnění: mateřství je pro některé ženy také příležitost k sebevyjádření a osobnímu rozvoji, dodává pocit osobní hodnoty i smysluplnosti života;
- rodičovství je pro některé velmi podstatný pocit, že prostřednictvím dětí – tedy pokračováním rodu přesáhne jejich rodina do budoucnosti;
- rodičovství je výzva, zdroj podnětů, dává lidem příležitost poznávat sebe i druhého tak, jak by to bez dítěte nebylo možné.

1.5 Rozdíl ve vnímání mateřství společností dříve a dnes

Možná si to dnešní matky ani neuvědomují, ale celkově nastal posun ve vnímání mateřství společností. To jakým způsobem vnímala společnost matky a mateřství nabývalo různých podob. Dá se říci od lhostejného postoje až po dnešní dobu, kdy je mateřství vyzdvihováno a zdůrazňováno jako jedno z nejkrásnějších období pro matku. V této kapitole nebude dělán historický exkurz dějinami mateřství, to by si myslím zasloužilo více prostoru, nebo spíše samostatnou práci na toto téma, ale bude ukázáno, jaký pokrok udělala společnost od té doby, kdy jsme se rodily my děti našim

matkám až po dnešní dobu. Dá se říci, že celý pokrok probíhal ruku v ruce se společenskými změnami, které formovaly a vyzdvihly status matek a mateřství „na výsluní“.

Pokud by měl být srovnán celkový pokrok, rozdělme si jednotlivá období na dvě etapy. Jako mezník mezi těmito obdobími bude přelomový rok 1989, tedy období před a po něm. Tímto časovým mezníkem bude názorně srovnán pokrok, který jsme urazili jako společnost až do dnešní doby.

1.5.1 Mateřství dříve

„Forma soužití a míra sňatečnosti nejsou pro reprodukci společnosti a povahu sociálních vztahů tak důležité, jak by se na první pohled mohlo zdát. Co je vsutku důležité, je rodičovství.“ (Možný, 2006, s. 258) I přesto tehdejší společnost špatně akceptovala status svobodné nastávající matky. Bylo to jakési „stigma“, které říkalo, že rodina není úplná a tedy, že není něco v pořádku. Samotné těhotenství měly nastávající matky tendenci spíše skrývat, než se jím pyšnit. Dalo by se říci, že šlo pouze o přechodné období, či jakousi indispozici, kterou nebylo nutné ukazovat celému světu. Velkou nevýhodou bylo omezené množství literatury, či odborných článků, které by matkám pomohly odpovědět na otázky týkající se těhotenství a samotného porodu. Neexistovaly předporodní kurzy, kde by se matky setkávaly a mohly se tak dozvědět mnoho informací o nastávajícím období. To samé platilo o aktivitách pro těhotné, jako jsou cvičení či plavání. Samotný porod se odehrával v nemocnici v místě bydliště. Porodu nesměl být přítomen a být tak oporou budoucí otec dítěte ani nikdo z příbuzenstva. V nemocnici všeobecně vládl spíše neosobní přístup k matkám. Dítě nemohlo být u matky na pokoji, ale bylo pravidelně dáváno matce na dobu nezbytně nutnou, a to pouze na kojení. Velkou nevýhodou pro matky s dětmi bylo podcenění významu kojení a propagace umělé výživy. Podle Možného (2006) pediatrie

dostala v těchto věcech rozhodující slovo autority a podporovala program a myšlenku, že průmyslově vyráběné sušené mléko je zdravější než mléko mateřské. Rodičovská dovolená byla prodloužena ze tří měsíců na jeden rok a možností, kam vyjít s tak malým dítětem, bylo málo. Neexistovala žádná mateřská centra či kluby, kde by se matky mohly setkávat a vyměňovat si tak rady a nápady, či jen tak mezi sebou pobýt a být tak v určitém sociálním kontaktu. A tak po období rodičovské dovolené většinou matky pospíchaly do zaměstnání. Dítě bylo již v raném batolecím věku dáno do jeslí, protože se propagovala myšlenka, že je mu tam lépe. *„Dětský kolektiv v jeslích, vedený školenou pečovatelkou, stimuluje rozvoj dítěte lépe, než diletantsky vedená péče v rodině; jak by mohla matka vědět, co dítě potřebuje, když na to nemá odborné školení?“* (Možný, 2006, s. 180) Dále autor doplňuje, že matkám byla dána role socialistické a uvědomělé pracovnice, která má být hrdá na to, že může přispívat ke zlepšování národního hospodářství. Celkově lze tedy shrnout, že společnost a dřívější režim nedával matkám a rodině možnost volby, vše bylo předem jasně dané a všichni museli být součástí jedné ideologie.

1.5.2 Mateřství dnes – „společnost otevřená matkám“

Otevřením hranic a ovlivňováním západním světem, který byl pro nás doposud zapovězen, začala být společnost více otevřenější matkám s dětmi a rodině vůbec. Je dán prostor novým myšlenkám, názorům a postojům. Tak vznikají mateřská centra, názor na kojení je změněn, ba dokonce se nikdo nepozastaví nad kojící matkou v parku. Svobodná matka, žijící sama či se svým partnerem, již není nic neobvyklého. Pro matky na mateřské dovolené se otevírá široká paleta možností, jak strávit svůj čas s dítětem, o kterých pojednávám v další kapitole (viz. kapitola 3.1 - Možnosti smysluplného trávení volného času s dětmi). Udržuje se názor, že matky by měly být co nejdéle se svým dítětem. Stát tomu přizpůsobil

i výběr délky rodičovské dovolené od dvou do čtyř let. Změnil se i názor zaměstnavatelů, kteří spíše dříve diskriminovali matky s dětmi. Dnes lze pohodlně pracovat z domova, pokud zaměstnavatel dovolí. Pozice matek např. u velkých mezinárodních firem se zlepšila díky vybudování firemních školek, kdy matka může pracovat, zatímco její dítě je v její blízkosti s ostatními vrstevníky. V současné době je také možné pracovat na částečný úvazek a tím věnovat více času své rodině. Doba pokročila opravdu v mnohém. Dá se říci, že skoro v každé restauraci, či obchodním centru je rodina s dětmi od nejútlejšího věku vítána. Existují zde speciální dětské koutky, hrací plochy, je zde možnost v klidu nakojit a přebalit své dítě. S většími batolaty je zde možnost se najíst díky židličkám pro nejmenší a speciální dětské stravě. Ani ubytovací zařízení nezaostávají. Hotely a penziony označované jako „baby friendly“, což v překladu znamená přátelské dětem, jsou dnes plně přizpůsobené i těm nejnáročnějším požadavkům rodičů.

Takto by mohlo být dále pokračováno ve výčtu možností (od lékařské diagnostiky a péče až po vysokou kontrolu kvality dětských výrobků a dětské výživy), které jsou nyní dostupné a které naše matky neměly. Dnešní mateřství je různorodé. Neexistuje na něj univerzální názor, či manuál, jak by mělo vypadat. Mateřství dnes již není povinnost, ale volba. Je optimistické, že doba pokročila a rodina a rodičovství všeobecně je u nás na prvním místě.

2 Mateřská a rodičovská dovolená

V České republice může využít rodičovské dovolené matka a nově od 1.1.2001 i otec dítěte. Stejně je tomu tak např. ve skandinávských zemích jako jsou Norsko a Švédsko. V současné době však této možnosti využívá necelé 1 % mužů. Podle agentury Mediafax sice počet mužů na rodičovské dovolené nepatrně stoupá, ale jednoprocenní hranici přesto nepřekročí. Na vině jsou do určité míry přetrvávající genderové stereotypy, které muže představují jako biologicky nezpůsobilého k starostlivosti a péči o děti. Zákony sice mužům nabízejí stejné podmínky jako ženám, přesto mnoho zaměstnavatelů právo mužů porušuje a odchod na rodičovskou dovolenou jim neumožňuje. Velkou roli zde hraje také mzdový rozdíl, který způsobuje, že muži v mnohých rodinách mají vyšší příjmy než ženy, takže finanční důvody dovedou partnery k rozhodnutí, že na rodičovskou dovolenou nastoupí žena.

Zdroj: (<http://www.mediafax.cz/domaci/3263359-Na-rodicovske-dovolene-je-v-Cesku-necele-procento-muzu>)

2.1 Rozdíl mezi mateřskou a rodičovskou dovolenou

Stále častěji slyšíme pojmy mateřská dovolená (dále jen MD) a rodičovská dovolená (dále jen RD). Pod oběma těmito pojmy si představujeme dobu, kdy se matka stará celodenně o své dítě a pobírá za to určitou peněžní dávku. Je však mezi těmito pojmy rozdíl? V zásadě ano, z právního hlediska je MD doba, která náleží matce v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě po dobu 28 týdnů. Porodila-li matka dvě a více dětí, nebo jde-li o matku osamělou (tzn. neprovdaná, ovdovělá, rozvedená či osamělá z jiného důvodu), náleží jí MD po dobu 37 týdnů. Nástup na MD je zpravidla od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od počátku osmého týdne před tímto dnem, nebo určí-li

ošetřující gynekolog jinak. Po uplynutí této doby nastupuje rodič RD. Zdroj:(http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf)

Po celou dobu RD pobírá rodič rodičovský příspěvek (dále jen RP). Nárok na něj má ten rodič, který po celý kalendářní měsíc osobně, celodenně a řádně pečuje o dítě, které je nejmladší v rodině. V současné době je RP stanoven ve čtyřech výměrách daných v pevných měsíčních částkách – zvýšené (11 400 Kč), základní (7 600 Kč), snížené (3 800 Kč) a nižší (3 000 Kč).

Rodič si může zvolit dobu čerpání RP, a to po dobu dvou, tří nebo čtyř let věku dítěte. Rychlejší čerpání RP je ve zvýšené výměře (11 400Kč) a čerpá se po peněžité pomoci v mateřství do 24 měsíců věku dítěte. (Tuto formu příspěvku smí čerpat pouze ten rodič, jehož peněžítá pomoc v mateřství překračuje částku 380 Kč za kalendářní den). Klasické čerpání je v základní výměře (7 600 Kč) do 36 měsíců věku dítěte a pomalejší čerpání je v základní výměře (7 600 Kč) do 9 měsíců věku dítěte a dále pak ve snížené výměře (3 800 Kč) do 48 měsíců věku dítěte. Zdroj: (<http://www.mpsv.cz/cs/2>)

2.2 Matky na rodičovské dovolené

Pro mnohé matky je právě období na RD jedním z těch nejkrásnějších v životě. Každodenní soužití s dítětem ji naplňuje, uspokojuje a obohacuje po všech stránkách. Pro některé maminky dostává jejich život smysl právě až nyní. Je to období plné radosti, ale na druhou stranu je to významná proměna v matčině dosavadním způsobu života. Ztrácí kontakt se svým okolím, na které byla doposud zvyklá (zaměstnání, kolegové a přátelé), musí se vzdát některých svých koníčků a zájmů a vše podrobit potřebám dítěte. Tato změna některé ženy vede k určité stereotypnosti a někdy i k vzdálení se od vlastního manžela či partnera, který navzdory nové životní situaci dále pokračuje ve stejném životním rytmu. Je třeba si uvědomit, že nástupem na RD matky nemusí trpět tzv. „syndromem čtyř stěn“. Mateřství neznamena automaticky domácí vězení

a z užívání si se nemusí rázem stát přežívání. Rheinwaldová (1993) nabízí několik všeobecných rad a řešení, kterých by se měly matky na rodičovské dovolené držet:

- do péče o malé dítě by se měla zapojit celá rodina, včetně prarodičů. Matky by neměly žít v přesvědčení, že jediné ony se dokážou postarat nejlépe o své dítě, naopak by si měly umět říci o hlídání a nechat si pro sebe chvílku volna;
- udělat si občas drobnou radost, zajít si na výstavu, do kina nebo divadla, něco malého si koupit;
- nevzdávat se svých koníčků, přizpůsobit si je tak, aby se daly skloubit s péčí o dítě;
- nezanedbávat partnera, dítě jednou odejde, se svým partnerem chceme však zestárnout;
- udržovat kontakty s bývalými kolegy z práce, je dobré vědět, co je v práci nového pro případný návrat na své původní místo;
- v neposlední řadě navštěvovat rodičovská centra a kluby maminek. Vyhledávat společnost matek se stejně starými dětmi, kde se můžeme podělit o své starosti a radosti, dozvědět se něco nového. Pro matky je tu navíc možnost návštěvy různých seminářů, a tím si i prohloubit své znalosti a dovednosti.

Být matkou může být pro ženy natolik důležité, že snadno mohou pocítit jistou rozpolcenost mezi péčí o dítě a běžnými starostmi a činnostmi, které s dětmi vůbec nesouvisejí. Podle Vágnerové (2000) je mateřství v prvních letech života dítěte pro matku časově velice náročné. Teprve postupně, z odpoutání se dítěte z těsné vazby na matku, se vytváří nová rovnováha mezi různými psychickými potřebami matky. Žena, jež si prošla první emočně náročnou fází mateřství, se nějakým způsobem změnila. *„Role matky je pro ni i nadále významná, ale začíná mít zájem také o svůj individuální rozvoj, o svou profesní roli, o své zájmy, jiné sociální kontakty mimo rodinu, svůj zevnějšek atd.“* (Vágnerová, 2000,

s. 354) V té době musí žena harmonizovat jednotlivé role a zvládnout celkovou zátěž jejich nároků. Musí umět spojit profesní a soukromé role, které představují pozvolný přechod z domácnosti do zaměstnání. Obecně platí, že čím déle je matka s dítětem v domácnosti, tím obtížnější bývá návrat do zaměstnání. Dále musí žena zvládnout změny v oblasti rodičovské a manželské role a v neposlední řadě podřídit své rozhodování a jednání potřebám a možnostem svého dítěte. Tato fáze bývá náročná i pro muže, kteří musí přijmout povinnosti, na něž nebyli zvyklí. Jde o to adaptovat se na změnu situace a rozdělit si domácí povinnosti.

Pokud chtějí ženy svou roli matky zvládat, je důležité cítit se spokojená nejen jako matka, ale i jako člověk a být vnitřně vyrovnaný. V rovnováze musejí být mateřské povinnosti kombinované s péčí o domácnost, důležité zde je však vhodně zakombinovat i svůj volný čas a najít si chvílku na relaxaci. Je dobré si umět naplánovat činnosti a přehodnotit dosavadní priority. I matky musejí mít trochu realistický pohled na svou situaci a vědět, co je možné uskutečnit a co již bohužel ne.

2.3 Otcové na rodičovské dovolené

Jak již bylo uvedeno, v České republice je možnost čerpání rodičovské dovolené muži od 1.1.2001. I když byla novelizací zákoníku práce rozšířena možnost pečovat o dítě pro všechny muže, tedy i o muže bez ohledu na jejich rodinný stav, celkový počet mužů na rodičovské dovolené je však stále velmi nízký. Je třeba ale podotknout, že se této problematice věnuje stále více pozornosti, už jen proto, že muži mají právo pečovat o dítě stejně tak jako matky.

Ve většině případů otcové, kteří pečovali o své dítě, cítí tuto zkušenost pozitivně. Největším přínosem pro otce je vybudování velmi blízkého vztahu se svým dítětem. V rodinách, ve kterých pečuje otec o své malé dítě, se utužují vzájemné vztahy. Sdílená péče o domácnost a děti napomáhá vytvořit harmonický a vyrovnaný

vztah. Velmi ideálním stavem by bylo, pokud by se mohl otec i matka na rodičovské dovolené vystřídat. Podporovalo by to tak sladění rodinného a profesního života pro oba rodiče. Vedlo by to také k zrovnoprávnění žen na trhu práce a odstranění diskriminace ze strany zaměstnavatele.

Průzkum provedený Sociologickým ústavem AV ČR zjišťoval, jaký postoj má naše populace k rodičovské dovolené u mužů. Z celkového počtu dotázaných respondentů s mužskou rodičovskou dovolenou souhlasí 54,1%, neví 29,7% a nesouhlasí 16,2%.

Na otázku, co vede muže k tomu, aby byl na rodičovské dovolené, jako nejčastější důvod byla uvedena nezaměstnanost muže, jako druhý důvod byl vybrán důvod ekonomický, kdy žena má lépe placenou práci a jako třetí byly nejčastěji zmiňovány zdravotní problémy manželky / partnerky.

Zdroj:(http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100220s_eu30514b.pdf)

Mužů na rodičovské dovolené by mělo přibývat už jen z toho důvodu, že jsou stejně rovnocenným partnerem pro své dítě jako jejich matky a ač jsou matky hodné a starostlivé, přeci jenom je s otci více zábavy a děti v nich mají své vzory. Matějček (1989) však objektivně přiznává, že otec má přeci jen určitou nevýhodu. Otec se nemůže s dítětem tak intimně sžít jako matka během těhotenství, neprožívá porod a bezprostřední kontakt s dítětem po něm, neprožívá intimitu kojení apod. Na druhou stranu však dodává: „*Moderní psychologie tedy ukazuje, že otec není svou základní psychickou vybaveností z role „mateřského“ vychovatele nijak zásadně diskvalifikován, i když k oné základní interakci s dítětem má přece jen poněkud delší, složitější a méně samozřejmou cestu. Ostatně denní praxe to plně potvrzuje. Mnozí dnešní otcové jsou dokonalými specialisty v péči o dítě a mohou konkurovat té nejzručnější matce.*“ (Matějček, 1989, s. 66) Pro Sobotkovou (2001) naše společnost nevyvinula dostatečně podpůrnou síť pro otce. Autorka dodává, že muži stejně jako ženy dovedou pečovat o děti, jejich úspěch závisí na jejich osobnosti a osobní historii. „*Muži mají jiný styl rodičovství, ale*

není to styl lepší či horší. Děti se v péči milujícího otce mohou cítit stejně spokojeně jako v péči matky.“ (Sobotková, 2001, s. 135)

3 Mateřská centra

Většina matek může namítnout, že ať už mateřská či rodičovská dovolená vlastně není „dovolená“ v pravém slova smyslu. Je to hlavně péče a starost o malé dítě, jsou to hlavně nemoci a bolístky, které s dítětem matka prožívá a v neposlední řadě je to radost z každého úspěchu a každého pokroku, které dítě udělá a kterého se matka účastní. Každý den se skládá z určitého programu, který matky svědomitě se svými dětmi plní a možností, jak se smysluplně „vytrhnout z tohoto stereotypu“, je v dnešní době stále více. Jaké jsou dnes možnosti trávení volného času s dětmi?

3.1 Možnosti smysluplného trávení volného času s dětmi

Dnešní doba přeje rodině. Variant, jak trávit volný čas s dětmi je mnoho. V první řadě jsou to dětská hřiště, která má v současné době asi každé město či obec a nutno podotknout, že většina z nich je již upravená a rekonstruovaná. Zvláště na jaře a v letních měsících jsou to vyhledávaná místa pro celou rodinu. Děti zde mají dostatek pohybu, užijí si spoustu legrace a setkávají se zde se svými vrstevníky. Možností je ale více, podle Doležalové (2006) dnešní doba je nakloněna rodičům s dětmi. Je mnoho způsobů, jak strávit s dětmi pěkný den. Velmi oblíbená aktivita je plavání s malými dětmi již od kojeneckého věku. U mnohých pediatriů se setkává s kladným ohlasem. V některých klubech je možnost cvičení pro matky s dětmi, dále tvořivé dílničky, kde si mohou matky s dětmi vyzkoušet různé výtvarné techniky apod. Pokud chtějí rodiče s dětmi strávit pěkné odpoledne, je možné je prožít s loutkovou či hranou pohádkou. Tyto akce většinou probíhají pod záštitou městských středisek kultury a amatérských divadélek, které jsou zaměřené především na dětského diváka. Dříve pro děti ne tolik zajímavé prohlídky hradů, zámků či muzeí, se stávají stále více atraktivnějšími. Prohlídky

podněcují děti k aktivní účasti formou her, překvapení, soutěží, či jsou zpestřené pohádkovými bytostmi v rolích průvodců. Jak je popsáno výše, tipů na pěkný den strávený s dětmi je v dnešní době nepřehledné množství, jde jen o to najít si ten správný.

V následující kapitole bude pozornost zaměřena na mateřská centra a kluby maminek, která se přímo specializují na rodinu s dětmi a na jejich potřeby. Právě tyto organizace jsou matkami velmi hojně navštěvované. Lze říci, že se rok od roku rozrůstají a získávají si tak stále větší popularitu.

3.2 Mateřská centra a kluby maminek

Hledat přesnou definici mateřských center (dále jen MC) a klubů maminek (dále jen KM) by bylo složité. Přibližme si alespoň, co se pod těmito pojmy skrývá. Aktivity MC a KM vycházejí z potřeb matek na rodičovské dovolené. Hlavním a zásadním principem je, aby se matky dostaly ze společenské izolace a tudíž si posílily tak své sebevědomí a mateřskou roli. Podle Růt Kolínské (1995) základní princip spočívá na dávání a přijímání, učení a učení se vzájemné službě.

Obě tyto organizace mají rozdílnou právní subjektivitu. Některé mohou spadat pod záštitu jiné neziskové organizace, některé mají status občanského sdružení. Financování těchto center je formou členského příspěvku, nebo matky platí symbolickou částku za pobyt s dětmi v KM nebo MC. Dále matky platí za různé semináře nebo kurzy, které se rozhodnou ať už samy nebo s dětmi navštěvovat. Některé projekty MC jsou financovány Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR, dále pak Evropským sociálním fondem ČR a mezinárodní sítí mateřských center MINE.

Dalším rozdílem mezi těmito organizacemi je, že v KM nebývá program celotýdenní. Většinou se matky scházejí v určitých dnech

v týdnu, ale není tomu tak u všech klubů. V MC je celotýdenní program rozvržen do dopoledních a odpoledních setkávání.

Jak již bylo uvedeno, definovat přesný rozdíl mezi KM a MC nelze. MC mají tedy status občanských sdružení, spadají od roku 2001 do tzv. Sítě mateřských center o.s. a vznikala za účelem propagace, koordinace a rozšiřování hnutí MC v ČR a jeho zapojení do mezinárodních organizací.

KM většinou právní subjektivitu nemají, prostory pro své aktivity jim poskytuje příslušný městský úřad. Z velké části jsou financovány ze sponzorských darů.

Na čem se oba tyto subjekty shodují je, že je vytvářejí svépomocí matky na rodičovské dovolené, podílejí se na jejich programu a samosprávě.

Společným cílem KM a MC je:

- umožnit setkávání všem rodičům s dětmi, bez rozdílu věku, národnosti ... apod.;
- poskytovat dětem přirozené společenství vrstevníků a vidět tak své rodiče v jiné roli a prostředí;
- pomoci udržet či posílit matkám jejich profesní orientaci rozličnou nabídkou kurzů, seminářů, přednášek, ... apod.

3.2.1 Mateřská centra - historie jejich vzniku

Jak už z názvu mé práce vyplývá, v ohnisku mého zájmu budou právě MC. První MC bylo založeno v roce 1992 v Praze Na Poříčí v rámci programu YMCA (Křesťanské sdružení mladých lidí). O jeho založení se zasloužila Růt Kolínská, která se nechala inspirovat obdobným sdružením v Mnichově v Německu. První zmínky a informace o MC v Německu k nám však přišly již v roce 1990. Následovala exkurze Pražských matek do Mnichova a následně se uskutečnil první seminář o zakládání MC. V roce 1997 se u nás konal první kongres MC, který proběhl pod záštitou tehdejšího místopředsedy vlády Josefa Luxe. V roce 2002 získala MC

statut občanského sdružení a v roce následujícím se uskutečnil druhý kongres MC pod záštitou vládního zmocněnce pro lidská práva Jana Jeřába s tématem: Stala se rodina společenským problémem? Roku 2004 získala MC certifikát Společnost přátelská rodině a v téže době mají MC kolem 120 členů. Zdroj: (<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/historie-site-mc-v-cr/>)

Podle výroční zprávy MC z roku 2010 je v současné době v naší republice kolem 340 MC a jejich počet stále vzrůstá. Jen na území Jihočeského kraje je 23 MC, z toho 4 jsou v Českých Budějovicích.

Stálo by ještě za zmínku něco málo uvést o osobě zakladatele MC paní Rút Kolínské, protože si myslím, že je to osoba pozoruhodná a stojí za ní mnoho práce.

Paní Rút Kolínská, sama matka pěti dětí, vystudovala dálkově etnografii a folkloristiku na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V roce 1988 založila ekologické sdružení Pražské matky, o čtyři roky později v hlavním městě z její iniciativy vzniklo první MC v České republice. Stala se prezidentkou sítě MC, která je členem komise OSN snažící se o zlepšení podmínek žen, rodin a obcí mezinárodního sdružení svépomocných skupin GROOTS. Za rozvoj občanské společnosti v Česku a za zapojení sítě MC do mezinárodní organizace získala v roce 2003 titul Žena Evropy. Je členkou Rady vlády pro rovné příležitosti mužů a žen.

Zdroj: (<http://www.usvitvcechach.cz/osobnosti/rut-kolinska/>)

3.2.2 Činnost, aktivity a poslání mateřských center

MC jsou založena na principu rodinné svépomoci a vzájemné služby, poskytují společenství, solidaritu a otevřenost všem generacím. Nabízí pomoc svépomocí, vzájemné naslouchání, výměnu zkušeností a laické poradenství. Je to místo, kde jsou děti vítány, protože zde nacházejí přirozené společenství vrstevníků. MC mají neformální charakter a pomáhají nalézat nové přátele. Role MC ve

společnosti je významná, samo občanské sdružení ji na svých stránkách charakterizuje takto:

- otevřenost MC umožňuje integraci do společenství „odlišných“ a učí toleranci a předcházení xenofobii;
- MC jsou otevřena všem rasám, různým sociálním vrstvám, lidem s různým postižením, uprchlíkům a další;
- MC vznikají dobrovolnou činností občanů, a tím přispívají k rozvoji občanské společnosti, posilují mateřskou roli ženy;
- společenství v MC umožňuje na principu příkladu včasné pojmenování problémů a hledání jejich řešení. Předchází se tak konfliktním situacím;
- v MC se rodiny učí využívat volný čas, proto dochází i k prevenci kriminality;
- MC pomáhají ženám udržovat jejich profesní orientaci, posilují jejich sebevědomí;
- MC podporují zdravý život ve zdravém prostředí;
- MC posilují hodnotu rodiny a mezigeneračních vztahů, úlohu rodičů, úlohu mateřské a otcovské role ve společnosti.

Zdroj: (<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/co-jsou-mc/>)

MC se mimo jiné aktivity také snaží usnadnit matkám návrat do zaměstnání po rodičovské dovolené. Od roku 2010 se otevřely dva projekty, které právě matkám mají být nápomocny při návratu do zaměstnání. První z nich je *Krok k zaměstnání*. Tento projekt reaguje na aktuální finanční krizi spojenou s růstem nezaměstnanosti, která posledních několik let ohrožuje Českou republiku. Za svůj hlavní cíl si klade zvýšení zaměstnatelnosti rodičů (zejména tedy matek), pečujících o děti do věku 15 let. Rodiče s malými dětmi v současné době představují skupinu osob, patřící k nejvíce ohroženým na trhu práce. Zároveň je v projektu akcentována motivace rodičů pečujících o děti k hledání a získání vhodného zaměstnání, a tím pádem

i k sladřování jejich pracovního a rodinného řivota. Projekt začal 1.května 2010 a bude ukončen 30.dubna 2012.

Druhým projektem je projekt s názvem *Krok za krokem*. Hlavním cílem tohoto projektu je opět usnadnit návrat rodičů malých dětí zpět do zaměstnání. Vřechny aktivity tohoto projektu souvisí s rozvojem služeb péče o předřkolní děti. Matky vracející se do zaměstnání po rodičovské dovolené patří mezi skupiny, které jsou na trhu práce ohrořeny diskriminací. Jedná se o cílovou skupinu, která má právě díky péči o dítě své specifické potřeby a omezení. S tím samozřejmě souvisí nedostatek volných míst v předřkolních zaříženích, což značně komplikuje situaci řenám, které se vracejí na své pracovní místo. Projekt nabízí pravidelné krátkodobé hlídání pro rodiče, kteří v rámci rodičovské dovolené udržují kontakt s pracovním prostředím. V současnosti je totiž prakticky nemořné umístit dítě do řkolky na několik dnů v týdnu, kdy matka dochází ke svému zaměstnavateli (na výpomoc, udržení pracovních návyků a informovanosti v oboru). Projekt krok za krokem začal 1.11.2010 a bude ukončen 30.4.2013. Oba tyto projekty jsou financovány z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR. Zdroj: (<http://www.materska-centra.cz/kampane-a-projekty/projekty-site-mc/>)

Na závěr této kapitoly bych ráda ještě zmínila, že mezi řestné členy, kteří stáli u zrodu zaloření síteř MC, byl např. Prof.PhDr. Zdeněk Matějček, Csc., který podporoval a vnímal MC jako zařízení na podporu rodiny. Mezi další členy patří PhDr. Jiřina řiklová, sociolořka, která stála u zrodu MC v řeské republice a která myřlenku MC po celá léta podporuje, a PhDr. Alena Wagnerová, moravská spisovatelka, publicistka, prekladatelka, která v roce 1990 přijela z Německa, kde řije, do tehdejšího řeskoslovenska se záměrem vyhledat někoho, kdo se ujme myřlenky MC.

Zdroj: (<http://www.materska-centra.cz/clenove/cestni-clenove/>)

4 Závěr teoretické části – shrnutí

Rodina je základní stavební jednotkou naší společnosti. Mezi její funkce patří funkce reprodukční, výchovná, sociálně-ekonomická a emocionální. V dobře fungující rodině by měly všechny tyto funkce být v souladu a žádná z nich by neměla být opomenuta. Rodina se neustále proměňuje a zdatně vzdaluje ustálenému modelu, kdy muž byl živitelem rodiny a žena byla ta, co se o rodinu starala. Žena během posledních desetiletí získala značnou samostatnost, a tím se mění role muže a ženy. Dochází také k rozmachu jiných životních stylů, jako je odkládání manželství, či u žen odkládání založení rodiny. Vzrostl i podíl dětí narozených neprovdaným matkám, stejně tak jako akceptace nesezdaného soužití. Příčin je mnoho, od změny hodnotových orientací, růstu ekonomické nejistoty, možností studovat až po upřednostnění kariérního růstu.

Ať je nám to blízké nebo ne, rodičovská role je důležitou součástí naší identity. Role je to primárně biologicky podmíněná a společností vysoce ceněná. Rodičovská role a mateřství je mnohými vnímáno jako jedna z nejkrásnějších etap života. Narozením dítěte rodič přehodnotí své dosavadní hodnoty a vše přizpůsobuje jeho potřebám. Na druhou stranu zvláště u matek může mateřství přinášet i jistá omezení. Mezi ty nejzásadnější patří ztráta kontaktu se svým okolím a vzdání se svých koníčků a zájmů. Proto již skoro dvě desetiletí existují v České republice mateřská centra, která pomáhají matkám včlenit se zpět do společnosti. Jejich cílem je umožnit setkávání se všech matek s dětmi a poskytovat dětem přirozené společenství vrstevníků. Pro udržení či posílení profesní orientace matek je zde rozličná nabídka kurzů, seminářů a přednášek. Jedná se tedy o vzdělávací funkci, kterou centra poskytují. Dále je zde matkám usnadněn návrat do práce po mateřské dovolené pomocí projektů, které si berou za cíl motivovat matky k hledání a získání zaměstnání, a tím i k sladování jejich

pracovního a rodinného života. Dle mého názoru mateřská centra jsou velikým přínosem nejen pro matky na rodičovské dovolené, ale i pro naši společnost. Je to společenství, které je přátelské rodině a otevřené všem bez ohledu na věk, rasu či sociální postavení.

Praktická část

5 Vlastní šetření

Fenomén mateřských center (dále jen MC) není žádným novým pojmem. U nás fungují více jak dvě desítky let a jsou velmi hojně hledaným a navštěvovaným místem nejenom matkami s dětmi. Přiznám se, že tento pojem jsem začala vnímat až ve své nové roli, jako matka s malým dítětem. Čas, který trávíte s dítětem na rodičovské dovolené, je neopakovatelným a nezapomenutelným zážitkem. Na druhou stranu, každá matka mi může potvrdit, že nápady, jak se zabavit s malým dítětem, se za chvíli vyčerpají či omrzí a je třeba hledat nové alternativy, jak vyplnit společné chvílky příjemně a účelně. Proto jsem se právě ve své práci zabývala MC jako místem, kde jsou matky s dětmi vítány. Pro své výzkumné šetření jsem si vybrala dvě MC. První z nich bylo Mateřské centrum Radost z okresního města Tábor, která jsem sama navštěvovala, druhým byl Klub maminek Klubíčko ze sousedního města Sezimovo Ústí. Součástí mého výzkumného šetření byl i názor samotných matek, které MC navštěvují. Rozhovor s nimi jsem provedla v MC Radost v Táboře.

5.1 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem mé práce bylo zjistit, jaký přínos mají MC pro matky na rodičovské dovolené, zda-li právě díky návštěvám v těchto centrech ztrácí matky pocit izolovanosti od okolního světa, které se jim může dostávat právě na rodičovské dovolené. Zajímala mne jejich náplň, poslání, co stálo za jejich vznikem. U samotných matek mne zajímalo, proč MC navštěvují, zda-li jim tyto návštěvy něco dávají, zda-li se zde něco nového naučí a zda jim pomáhají odstranit pocit samoty na rodičovské dovolené.

Vytyčila jsem si tedy dvě hlavní výzkumné otázky. První z nich se týkala problematiky MC a snažila jsem se nalézt odpověď na otázku, v čem jsou MC přínosem pro matky na rodičovské dovolené. Druhá výzkumná otázka se týkala názoru samotných matek na to, zda-li si myslí, že právě docházením do MC ztrácí pocit izolovanosti od okolního světa.

Mé hlavní výzkumné otázky tedy jsou:

- *Jsou MC přínosem pro matky na rodičovské dovolené?*
- *Ztrácí matky na rodičovské dovolené díky docházení do MC pocit izolovanosti od okolního světa?*

5.2 Teoretická východiska

V teoretické části bakalářské práce jsou z dostupné odborné literatury nastíněny dva okruhy. Jedná se zejména o problematiku mateřství, rodičovské role a problematiku matek na rodičovské dovolené a dále pak MC a jejich poslání. Praktická část této práce pak tyto teoretické pojmy prověřuje přímo u informantů, kteří byli vybráni pro účely tohoto výzkumu. Jsou jimi koordinátorky mateřského centra a klubu maminek a matky, které navštěvují jedno ze zmiňovaných zařízení. Otázky byly vybírány a formulovány tak, aby došlo k osvětlení této problematiky a k zodpovězení mnou vytvořených výzkumných otázek.

5.3 Přístup a metody

Ve své práci jsem zvolila metodu kvalitativního výzkumu. Sběr dat probíhal pomocí polostrukturovaného rozhovoru, ve kterém byly použity předem připravené otázky s informanty, kteří byli vybráni podle určitých kritérií. Během rozhovoru jsem pak kladla doplňující

otázky, které vyplynuly z kontextu rozhovoru. Polostrukturovaný rozhovor je charakteristický svým formulovaným účelem, což znamená připravenou strukturou otázek, ale také značnou flexibilitou při získu informací (Hendl, 2005). Myslím si, že pokud bych pro informanty použila strukturovaný rozhovor, znamenalo by to pro ně částečné limity v odpovědích a celý můj výzkumný projekt by byl ochuzen o nové poznatky, nápady či impulzy. Při utváření struktury otázek jsem se částečně opírala o teoretickou část – převážně o problematiku matek na rodičovské dovolené a poslání mateřských center.

5.4 Výzkumný soubor

První část rozhovorů byla realizována v Klubu maminek Klubičko s osobami zakladatelek. V MC Radost v Táboře to byla osoba, která je zodpovědná za chod celého klubu a částečně byla u počátku jeho založení. Druhá část rozhovorů byla vedena se třemi matkami v MC Radost v Táboře. Tento rozhovor jsem uskutečnila a vybrala matky zde proto, že jsem sama občasným návštěvníkem a toto prostředí je mi známé. Matky pro rozhovor jsem vybrala náhodně, prvním vodítkem pro tuto volbu bylo, že jsem je zde potkávala (byly to pravidelné návštěvnice), druhým vodítkem pro můj výběr byla jejich ochota se mnou tento rozhovor uskutečnit. Jediným úskalím ve sběru dat pro tuto práci byla menší ochota poskytnout mi informace o založení MC Radost v Táboře. Byla jsem stále odkazována na osoby, které stály přímo u zrodu tohoto centra. Bohužel, vlivem jejich pracovní vytíženosti se mi nepodařilo uskutečnit rozhovor právě s nimi. Proto rozhovor se mnou udělala koordinátorka tohoto centra se značným zpožděním a otázky, na které neznala odpovědi, se snažila dohledat v materiálech, které jí byly přístupné.

Otázky pro obě centra jsem po domluvě zaslala předem, abychom se na ně mohly obě strany připravit. K otázkám

zástupkyně obou center neměly námitky, zdály se jim jasné a srozumitelné. Otázky pro matky jsem pokládala až při samotném rozhovoru v RC Radost, kde mi na ně matky aktivně a spontánně odpovídaly. Velmi pozitivní věcí na celém rozhovoru bylo to, že ač všechny matky zde měly své děti, nebyly jsme jimi rušeny. Záměrně budu používat v samotném přepisu rozhovorů pojem „maminka“, a to z toho důvodu, že se zde všechny návštěvnice takto oslovují. Všechny rozhovory byly po souhlasu všech informantů zaznamenány na kameru. Zaznamenávala jsem pouze zvuk jako u diktafonu, obraz zaznamenán nebyl. Po souhlasu všech informantů budou dále v práci použita jejich křestní jména. Všechny rozhovory jsem ve své práci doslovně zaznamenala a záměrně je neupravovala, abych zachytila myšlenkové pochody jednotlivých respondentů ve své jedinečnosti.

Záznamy každého z rozhovorů byly poměrně časově náročné, jak na realizaci, tak na zpracování. Každý z rozhovorů trval okolo 40 minut. Rozhovory jsem posléze doslovně přepsala do svého počítače. Vzhledem k tomu, že většina rozhovorů je použita v této práci, kde ke každé mé interpretaci odpovědi na otázku přidávám i vlastní názor informantů, nebudu celé rozhovory jako takové přikládat do příloh. Ve své práci budu dále používat zkratky center místo celých názvů. Mateřské centrum Radost v Táboře (dále jen MC Radost) a Klub maminek Klubíčko Sezimovo Ústí (dále jen KM Klubíčko).

Otázky pro obě centra byly shodné, abych mohla porovnat chod jednotlivých center. Kladla jsem otázky stejné také z důvodu toho, že MC Radost patří pod síť mateřských center a KM Klubíčko nikoliv. Zajímalo mě tedy, zda-li fungují na stejném principu, či se něčím odlišují. První část otázek (1-9) zjišťovala vše o založení obou center a organizačních náležitostí, které k tomu byly potřebné. Druhá část (10-18) otázek směřovala k programu a náplni obou center. Otázky byly otevřené a celkem jich bylo osmnáct.

Otázka č. 1 a 2 zjišťovala, kdo přišel s myšlenkou založení MC/KM a jak dlouho fungují.

U otázky č. 3 mne zajímalo, jakou měla tato centra návštěvnost a ohlas u maminek.

Otázka č. 4 zjišťovala, co vše bylo třeba udělat a vyřídit k založení MC/KM.

Otázka č. 5 se týkala podpory u města s jakou se MC/KM setkala.

Otázka č. 6 byla zaměřena na to, zda-li vznik MC/KM provázela nějaká úskalí, či osoby zakladatele od tohoto záměru něco odrazovalo.

Otázka č. 7 a 8 zjišťovala organizační záležitosti, jako jsou financování provozu a počet pracovníků.

Otázka č. 9 se zaměřila na změny, které byly udělány od počátku založení MC/KM.

Otázka č. 10 se týkala programu obou center všeobecně.

U otázky č. 11 mne zajímalo, jakým způsobem je program tvořen, zda se například dělají nějaké průzkumy či ankety, co by matky uvítaly.

Otázka č. 12 zjišťovala, pro jakou věkovou skupinu jsou jednotlivé programy tvořeny.

Otázka č. 13 směřovala k rodinným příslušníkům, zda do MC/KM mají vstup také například tatínci, či sourozenci.

Otázka č. 14 byla zaměřena na národnosti menšiny, zda jsou jim obě centra otevřená.

Otázka č. 15 se týkala provozního řádu obou center, co se zde smí a co ne.

U otázky č. 16 mne zajímalo, zda-li jsou nějaké negativní ohlasy na tato centra a pokud ano, tak co se návštěvníkům nelíbí.

Otázka č. 17 a 18 zjišťovala plány obou center do budoucnosti a zajímalo mne také, zda-li pracovníci, či koordinátoři těchto center navštěvují nějaké vzdělávací kurzy či semináře, či je sami pořádají.

Druhá část mého výzkumného šetření se skládala z rozhovoru s matkami. Zde mě všeobecně zajímalo, jak se o MC dozvěděly, co je sem přivedlo, zda zde se svými dětmi navštěvují nějaké aktivity a hlavně jaký má MC pro ně přínos tzn. zda jim MC pomohlo odstranit jistou sociální izolaci, kterou mohou matky na rodičovské dovolené mít. Otázky byly otevřené a bylo jich celkem třináct.

Otázka č. 1 a 2 zjišťovala, jak se matky o MC dozvěděly a co je do MC přivedlo.

Otázka č. 3 zjišťovala, jak často navštěvují matky MC.

Otázka č. 4 a 5 byla zaměřena na to, jaké aktivity matky s dětmi navštěvují a jak často.

V otázce č. 6 mne zajímalo, jaký přínos mají návštěvy v MC pro matky.

Otázka č. 7 a 8 zjišťovala, co matkám v MC chybí, nebo naopak čeho je tam moc a nemuselo by tam být.

V otázce č. 9 a 10 jsem chtěla znát názor matek na to, zda-li zde navázaly nové kontakty s jinými matkami, a zda-li si myslí, že návštěvy v MC prospívají jejich dětem a proč.

V otázce č. 11 jsem zjišťovala názor matek, zda-li si myslí, že návštěvy v MC jim pomáhají odstranit sociální izolaci.

V otázce č. 12 a 13 jsem chtěla znát názor matek, co pro ně MC jako místo znamená, a zda-li by ho doporučily jiným matkám a proč.

5.5 Interpretace rozhovorů v MC/KM a jejich výsledky

Rozhovor jsem vedla v KM Klubíčko s osobami zakladatelek s paní Renatou a paní Jaroslavou. Za MC Radost mi poskytla rozhovor koordinátorka zdejšího centra paní Daniela.

I. Otázky zaměřené na vznik center a náležitostí k tomu potřebných.

1. Kdo přišel s myšlenkou založení MC/KM, jak Vás to napadlo, popř. co Vás inspirovalo?

Obě centra se shodují v tom, že již fungovaly na podobném principu předtím. V obou případech se zde již dříve vidaly skupinky maminek s dětmi z prostého důvodu a ten byl setkávání se. Paní Renata z KM Klubičko k tomu říká: „*Tím, že tady byla paní před námi a končila, tak tím by to úplně zaniklo. Protože sem chodily naše děti, znaly to tady a už i jí jsme tady pomáhaly s různými aktivitami, právě jako dobrovolný maminky, tak nám přišlo škoda, aby to skončilo, protože ty lidi tady o to mají zájem chodit*“. MC Radost vznikalo pod obecně prospěšnou společností Cheiron, od které se pak osamostatnilo. Začátky ovšem nebyly jednoduché. Paní Daniela z MC Radost k tomu dodává: „*Založila to paní J.S., která vlastně chtěla to pro sebe i pro svoje děti. Byla to vlastně skupinka maminek kolem ní. Holky si samy nosily klíče, platily si poštovný, když něco posílaly, mezi sebou uklízely, psaly si projekty. Byly jsme v jedné, malé místnosti a byly jsme rádi, že se prostě vidíme a máme kam jít.*“

2. Jak dlouho MC/KM funguje?

V roce 2005 začalo první setkávání maminek v Sezimově Ústí a to v prostorách bývalé sauny. V roce 2010 z iniciativy paní Jaroslavy a paní Renaty začala rekonstrukce prostor bývalé školky a založil se KM Klubičko. Počátky MC Radost v Táboře se datují od roku 1997 pod o.p.s. Cheiron, což je obecně prospěšná společnost, která je založena na principech komunitní práce, je to nestátní nezisková organizace. Samostatné vyčlenění centra nastalo v roce 2006.

3. Jaký to mělo ohlas u maminek, jaká byla od prvního dne návštěvnost?

Na malou návštěvnost od prvního otevření si obě centra nemohou stěžovat. Podle paní Jaroslavy z KM Klubičko si k nim maminky brzy

našly cestu a dále k tomu dodává: „*My jsme měly oficiální otevření, vlastně jsme tady měly i starostu z města, vlastně všechny takovýchle ty záležitosti, i školka nám se sem přišla podívat, pak sem chodili lidi, prostě ohlas byl veliký.*“ Paní Daniela z MC Radost u zrodu centra nebyla, ale jak se dozvěděla z vyprávění, tak z počátku zde bylo asi 20 maminek a postupně chodily další. Sama k tomu říká: „*Postupně se to ale nabalovalo, přibývaly ty činnosti, vymýšlely se nové činnosti. Tuším, že tam byl kroužek plavání, jako jedno z prvních, že to vlastně nedělala žádná jiná organizace, takže se pod tím organizovalo i plavání s dětmi a maminek přibývalo.*“

4. Co vše bylo třeba udělat/vyřídít, aby mohlo být založeno MC/KM?

Cesta k založení centra takového typu není vůbec jednoduchá. Některé jedince by všechny náležitosti, co musí být vyřízeny, mohly odradit. Sama o tom ví i paní Renata z KM Klubíčko: „*Ano, musely jsme poslat žádost na ministerstvo, žádost o založení občanského sdružení, my jsme občanské sdružení, takže žádost o založení stanov. Pak jsme si musely najmout účetní, která nám vede účetnictví, musely jsme mít schválení z města, což tady má na starosti správa města. Museli se udělat revize, hasičáky, takovýchle věci ... voda. Vlastně takovýchle věci...bar, dveře, to tady vůbec nebylo ... ani ta místnost vedle. Takže ta rekonstrukce, co tady proběhla za nás, tak jsme ji dělaly dva měsíce, takže i nějaký technický schválení ... no vlastně od těch úředních až po ty technický věci.*“ Na oplátku, že zde funguje takovéto centrum, město zareagovalo tím, že toto sdružení zprostito nájmu. Podle paní Daniely z MC Radost se v prvním momentě nevyřizovalo ani neregistrovalo nic, pravděpodobně z důvodu fungování pod o.p.s. Cheiron.

5. Setkalo se to s podporou u města?

Obě centra se setkala s podporou u města. V KM Klubíčko to bylo formou zproštění nájmu, k tomu paní Renata doplňuje: „*My na*

oplátku s městem spolupracujeme tím, že my jim děláme, když má město akci, tak tam přijdeme a zařídíme jim soutěže, u kterých vlastně stojíme my a vlastně věnujeme se tomu my.“ Podle paní Daniely z MC Radost takovýto typ sdružení pro maminky tady ještě nebyl, proto město Tábor toto podpořilo.

6. Mělo to nějaké úskalí, odrazovalo Vás něco od toho?

Bohužel odpověď na tuto otázku z tábořské MC Radost neznám. Sama paní Daniela nestála u zrodu tohoto centra, a tak mi nebyla schopna poskytnout odpověď. V KM Klubičku je na prvním místě největší překážkou finanční situace. Dále oběma ženám vadí, že zde musí probíhat aktivity, které se týkají pouze dětí. Nelze tady mít například večerní cvičení pro maminky, o které by byl veliký zájem. Paní Renata říká: „*Ten prostor není úplně využitý. My bychom ho zaplnily od rána od devíti až do osmi, a tím, že vlastně děti večer už na kroužky nechodí, tak se tady kolem šestý zavře. Tohle nás úplně neodrazovalo, jenom jsme si říkaly, že je škoda, že to nejde využít úplně na 100%.*“

7. Jak je to s financováním provozu MC/KM? (Musíte shánět sponzory, kdo přispívá na provoz?)

MC Radost jako registrované občanské sdružení má možnost žádat o dotace na Ministerstvu práce a sociálních věcí ČR. Tato dotace je asi nejzásadnější a tvoří dvě třetiny rozpočtu. Další z možností je žádat o dotaci na programech Jihočeského kraje a u města Tábor ze sociálního fondu. Pokud pořádají programy, které jsou zaměřené pro širokou veřejnost, je možnost žádat o dotaci na fondu kultury města Tábor. Dále k tomu dodává paní Daniela: „*Pak samozřejmě máme vlastní příjem ze vstupů, který dělá teď tady zhruba kolem sto tisíc, takže to je taková ani ne pětina toho rozpočtu.*“ Podobné je to i u KM Klubičko. Město přispívá na různé akce pořádané tímto centrem, ať už je to finanční formou, či například zakoupením výtvarných pomůcek pro děti. Hlavní příspěvek do rozpočtu však tvoří finanční

dary od různých sponzorů, kterých ale momentálně stále více ubývá. Dalšími financemi do rozpočtu přispěli manželé paní Jaroslavy a Renaty. Paní Jaroslava k tomu s úsměvem dodává: „*Manželové se domluvili, šli hrát fotbal a z toho vybrali peníze na nás.*“

8. Kolik je zde pracovníků? (Z jakých zdrojů jsou financováni?)

Personál KM Klubíčko tvoří pouze paní Renata a Jaroslava. Jsou zde dobrovolně a jak samy k tomu dodávají, nemají z toho nic. Paní Renata je stále na rodičovské dovolené a po jejím skončení plánuje, že zde zůstane na plný úvazek a do jiné práce nenastoupí. Paní Jaroslava do práce již nastoupila, ale jak sama tvrdí, po práci se věnuje zase centru. Sama k tomu říká: „*Pořád mi sem chodí ty děti a jednou sem budou chodit další a další děti a baví mě to samozřejmě, prostě jinak bych to nedělala.*“ V MC Radost je počet pracovníků závislý na finančních zdrojích. Sama paní Daniela je zde na půl úvazku a jako jediná zde má zaměstnaneckou smlouvu. Počet zaměstnanců během roku značně kolísá. Nejhoršími měsíci jsou podle paní Daniely měsíce prvního čtvrtletí roku. Pokud jsou finance na provoz centra, ideální stav zaměstnanců je podle paní Daniely následující: „*Já jsem tady na půl úvazek, potom tady máme tři, ideálně maximálně čtyři pani, který mají dohodu o pracovní činnosti a v podstatě na čtvrtúvazek a potom máme dohody o provedení práce a to jsou vlastně lektori kroužků, nebo služba tady v herně a podobně.*“

9. Co se zde změnilo od založení? (výbava herny, program, apod.)

Podle paní Daniely z MC Radost se zde stále něco mění. Co je pro ni podstatné, je to, že z centra, které budovaly na principu dobrovolnosti, se stává stále více služba. Zdůvodňuje to tím, že stále více přibývá nových návštěvníků a centrum se stává méně osobním. Dále se zde změnili uživatelé. Paní Daniela to zdůvodňuje následovně: „*Napadají mě takový věty ... my jsme byly rádi, když*

jsme scházely v tom Cheironu. V takový malý místnosti na tom špinavým koberci, který jsme si tam vyluxovaly a vlastně tam nebylo žádný moc vybavení a bylo to fajn. Protože v té době nebyly žádné alternativy, byly jsme rádi, že se máme kde sejít, že si to můžeme udělat podle svého. No a to je teď jinak, ten výběr je větší, vznikají teď tady komerční subjekty, který provádějí podobnou činnost, ale už za peníze, který tomu odpovídají podnikatelsky, protože nemají žádný dotace. Tak tohle je taky velká změna a ty kroužky se taky přizpůsobují. Je to často o tom, že začínalo se s plaváním dětí, ale potom tady funguje plavecká školka Juklík, která organizuje to plavání pro nejmenší ... takže už se nevyplatí tomu centru to vůbec organizovat a dělat. Takže se to musí posouvat jakoby někam jinam dál“. Dále je zde zaveden nový program, který umožní návštěvu centra i sociálně slabším rodinám. Jsou to především maminky z azylových domů, či sociálně, nebo ekonomicky znevýhodněné rodiny, které jsou vytipované ze sociálního odboru. Další velkou změnou je podle paní Daniely změna prostoru a osamostatnění se od o.p.s. Cheiron. Prostory již byly malé díky narůstající klientele a bohužel nedělalo dobrotu setkávání se maminek ve společných prostorách s rizikovou mládeží, se kterou o.p.s. Cheiron pracuje.

Nové prostory nabídlo samo město Tábor a tyto prostory jsou pronajaty pro centrum zcela zdarma. Na mou otázku, zda vybava herny je sponzorským darem, paní Daniela dodává : „*Samozřejmě některé věci se kupovaly postupně, některý věci přibyly na začátku jako dary, taky většinou od maminek, který tím procházely a nechaly nám to tu. No a poslední dobou na ty nákupy taky není moc peněz bohužel“*. Podobná situace je i v KM Klubíčku. Vybavení prostoru se podle obou žen změnilo úplně. Celkově proběhla rekonstrukce prostor, na které se obě ženy aktivně podílely. Na pomoc jim přišli manželé, kamarádi, dobrovolníci. Paní Jaroslava doplňuje: „*Pak jedna paní s architektem, ty nám sem dali právě sponzorským darem plovoucí podlahu, ale ty teda nám hodně, ale hodně pomohli. Zdarma zcela.“* Při celkové rekonstrukci bylo zhotoveno nové vybavení,

skříně, bar pro občerstvení dětí, vodoinstalatérské práce. Celková námaha se podle obou žen vyplatila.

II. Otázky zaměřené k programu a náplni obou center.

10. Jaký je Váš program, co nabízíte maminkám?

Program v MC Radost se mění podle zájmů maminek. Paní Daniela k tomu dodává: *„Třeba to výtvarný čarování minulý rok fungovalo hezky, což je taková ta výtvarka pro rodiče s dětma. No a teď mám pocit, že to zase tak nějak stagnuje. Je to prostě o skupince maminek, jak se sejdou, jak to zrovna ten půlrok vyjde, protože děti odcházejí do školek, maminky odcházejí do práce a vlastně se to permanentně jakoby točí, že nemáme jakoby stálou tu základnu uživatelů.“* Dále centrum nabízí pravidelný program (viz. příloha č. 2) kroužků pro děti s rodiči jako jsou Herna s Broučky, Herna s výtvarným čarováním, tvořivá dílna pro maminky s programem pro děti. Dále jsou zde kroužky pro děti bez rodičů, kam patří kurzy Mysli anglicky pro děti, Hrátky s žerty a Tralalou aneb hudebně-dramatický kroužek. Samozřejmě centrum vychází vstříct i maminkám a ve svém programu pro ně připravilo Kurzy angličtiny pro dospělé, Jóga pro dospělé a cvičení pro maminky s hlídáním dětí. Další nabídkou pro maminky je půjčovna cestovních postýlek, krosniček, monitorů dechu a židliček pro děti za symbolický poplatek. Dále je zde pěkně vybavená knihovna, která velmi dobře funguje. Na mou otázku, co je zde specifického paní Daniela odpovídá: *„Potom tu máme takový nepravidelný programy a jednorázový akce, což jsou ty tvořivý dílny, přednášky plus ještě burzy a ty akce pro veřejnost.“* Odborníky na přednášky paní Daniela shání sama, a jak říká, jsou velmi ochotní. Témata na přednášky vymýšlí taktéž sama nebo s přispěním maminek, podle aktuálnosti tématu. Jednotlivé přednášky a jejich zaměření se dají dohledat na webu centra. Někdy se stává, že o přednášku je veliký zájem a naopak někdy se zde sejde maminek

málo. I tak paní Daniela přednášky pravidelně zařazuje do programu centra. Program v KM Klubíčko je v podstatě srovnatelný. Najdeme tu pravidelný program (viz. příloha č. 2). Každý rok se podle paní Renaty zařazuje do programu něco nového: *„Teď třeba máme nově zpívání s dětmi jak s malými, tak se školními dětmi, je to sborový zpěv, pod vedením tedy učitelky ze základní školy.“* Dále je podle paní Renaty velký zájem o břišní tance, jsou zde celkem tři skupiny, které jsou zcela zaplněné. Dále v pravidelném programu najdeme dramatický kroužek Kašpárek pro děti od 3 do 7 let. Pro děti, které se chtějí naučit tóny s písničkami, je tu program S flétničkou za písničkou. Mimo flétničky se zde děti mohou naučit hrát na klávesy (hudební škola Elephanten), kurz je určen pro děti od 6 let. Je zde také výtvarná dílnička pro děti a rodiče a nechybí zde volná herna. Dále paní Jaroslava doplňuje: *„Ještě doplním k tomu programu. Děláme různé akce jako karneval teď, bazárky, jezdíme na výlety, do zoo, do bazénu.“* Paní Renata ještě dodává, že přijaly s dětmi pozvání do tábořského hasičského sboru, kde si děti mohly prohlédnout hasičskou techniku a svést se na hasičském raftu v nádrži. Podle obou žen toto bylo pro děti obrovským zážitkem.

Co mne zde zaujalo, je program financovaný ESF (Evropský sociální fond) s názvem Jak se neztratit. Jedná se o kurz počítačové gramotnosti pro maminky, který má usnadnit vstup do zaměstnání po rodičovské dovolené. Tento kurz počítá i s dětmi maminek, pro které je zde připravená nějaká aktivita, a tak si maminky nemusí shánět hlídání, což je pro mnohé maminky výhodné. Paní Renata k tomu s úsměvem doplňuje: *„Maminky tady dostanou čtyři osvědčení a můžou do práce. Je to hodně taková příprava pro maminky do práce.“* Zajímalo mne ještě, zda jsou učitelé, kteří sem docházejí na kroužky s dětmi dobrovolně a poskytují své služby zdarma, či nikoliv. K tomu paní Jaroslava říká: *„Ne ty už mají co vybereme. Je daná cena za kroužek a to co vybereme, to dostane ten učitel.“* Co obě centra mají společného, je

omezená činnost o letních prázdninách. Shodně to zdůvodňují tím, že rodiče s dětmi odjíždí na prázdniny a mají tak svůj program.

11. Jak vytváříte program, děláte nějaký průzkum, co by maminky uvítaly?

V KM Klubíčko nedělají průzkum, co by se maminkám líbilo. Je to asi tím, že obě maminky mají malé děti, co sem také chodí a pocitově poznají, co by se líbilo a co ne. Zajímavostí je, že na letošní vánoční besídku pozvaly paní učitelku se sborem ze základní školy a rodičům se to natolik líbilo, že se poté udělala ukázková hodina. Ohlas byl natolik veliký, že sborový zpěv zařadily do svého pravidelného programu. Paní Renata říká: *„Byl to částečně jakoby průzkum, a tím, že přišla skupina rodičů, zapsali se, tak tím jsme viděly, že můžeme otevřít kroužek, protože tam dětí, zájemců bylo hodně.“* Podle paní Daniely z MC Radost průzkumy pro tvorbu programů moc nefungují. Programy se tvoří pocitově, co by se asi maminkám mohlo líbit, na co je ohlas a na co ne: *„Dělaly se ankety, ale fungovalo to principem, že ten teoretický zájem byl, byly ankety i na webu a tady v herně, zaškrtařovaly se, ale moc to nefungovalo, pak se sešlo málo maminek.“* Nejvíce zde v centru fungují pohybové aktivity a cvičení pro dospělé, velký úspěch má také angličtina pro dospělé.

12. Pro jakou věkovou skupinu dětí je program tvořen/koncipován?

Obě centra k mému překvapení nemají program tvořen jen pro děti do 3 let, tedy do období, než maminky nastoupí do práce a děti do školek. Paní Daniela z MC Radost k tomu říká: *„Ten dopolední program je pro rodiče s dětmi, takže nejčastěji to jsou děti do tří let, občas do čtyř let, je to o naplněnosti školek. Když má maminka druhý dítě, tak vlastně přijde s oběma. Prostě ten prostor je vybavený tak, aby si tady mohly hrát děti i předškolního věku. Pro sedmiletý a starší*

děti se tady zábava hledá hůře, spíše ty mladší, ale fakt je, že i ty starší se můžou zabavit. No a odpolední kroužky fungují pro děti od tří let do těch předškoláků. Máme tady divadelní kroužek, který je naopak limitovaný tuším pěti lety, ale chodí tam určitě děti osmiletý, potom už ty starší zase ne, protože by to v té skupince zase neladilo dohromady.“ Pro KM Klubíčko také neexistuje věková hranice pro vstup. Paní Jaroslava k tomu doplňuje: „No dá se říct, že sem chodí maminky s dětmi od narození, pak sem přijdou děti školního věku, přijdou sem děti, které jsou v páté třídě. Takže si myslím, že věkově je to dá se říct neomezený v podstatě.“

13. Mají do MC/KM (mateřské centrum/klub maminek) povolen vstup také tatínci nebo jiní rodinní příslušníci?

V KM Klubíčko jsou podle paní Jaroslavy vítáni všichni: *„Samozřejmě, jsou vítáni. Chodí sem babičky, dědečkové běžně s dětmi na kroužek i ty tatínci.“* Situace v MC Radost je mírně odlišná, vítáni jsou zde všichni rodinní příslušníci, ale chodí sem málo. Paní Daniela to zdůvodňuje takto: *„Rozhodně tatínci ano, ale málo sem chodí a babičky nechodí. Nevím tedy proč, ale já bych tipla, že to jiná generace, jiný způsob fungování. Když už mají hlídání těch dětí, tak oni to zvládají tou svépomocí a užijí si je doma.“*

14. Jste otevření všem národnostem, menšinám ... apod.?

Obě centra jsou tolerantní vůči jiným národnostem či menšinám a shodují se, že zde nejsou žádná omezení. V rozhovoru mě zaujal názor paní Daniely z MC Radost, která myslím touto myšlenkou vystihla podstatu věci: *„Určitě je to v pořádku, jsme otevření všem. Romská menšina sem ale nechodí, určitě by to pro nás nebyl problém, ale je to vlastně v podstatě nějaká vlastní oddělenost těch skupin. Mohli by sem přijít, ale nepřijdou sem. Je to jiná mentalita taky určitým způsobem, já myslím, že je to nezajímá trošku, jít tímto směrem, nemají o to zájem a asi se o to nestarají v tomhle směru.“*

15. Jaký je Váš provozní řád? Co se zde smí a co nesmí?

Na prvním místě, a to se v obou centrech shodují, je, aby sem chodily děti zdravé. V podstatě základní řád je společný oběma. Do herny nesmí děti s botami, svačí se ve vyhrazeném koutku u stolečku k tomu určenému. Je třeba, aby děti dodržovaly základní hygienické návyky, jako je mytí rukou po návštěvě toalety apod. Pokud jsou děti v herně, zodpovídají si za ně rodiče. Ale pokud děti navštěvují nějaký kroužek, zodpovídá za ně lektor. Samozřejmě za osobní věci si každý zodpovídá sám. Ale jak mi obě centra shodně potvrdila, nestalo se ještě nikdy, aby se někdy něco odcizilo. V RC Radost v ceně vstupu (50 Kč) do herny je i možnost uvařit si čaj, nebo kávu, je zde možnost přihrát dítěti jídlo v mikrovlnné troubě. V KM Klubičko je možnost občerstvit se u minibaru za velmi přijatelné ceny. Jen pro srovnání, cena vstupu zde je také velmi symbolická (20 Kč).

16. Máte nějaké negativní ohlasy na MC/KM, jsou zde vůbec nějaké nespokojené maminky a pokud ano, v čem byl problém?

Nespokojenost se službami, nebo negativní ohlasy obě centra nezaznamenala. Nestalo se ještě nikdy, aby musela řešit nějaký zásadní problém či spor. Paní Renata z KM Klubičko si rozpomněla na jeden menší problém s paní učitelkou: *„Možná taková banalita, ale nedochvilnost učitelky, která chodí pozdě na kroužek, to si myslím jediný mám takový zafixovaný. Tak to bylo, ona jezdila pozdě. Měla začít třeba v půl, přijela v půl deset a než si připravila věci, ale to se ozvali sami rodiče, vyřešilo se to.“* Paní Daniela z MC Radost zaznamenala problém s jednou uživatelkou: *„Je to čtyři, pět let, co byl tady problém s jednou uživatelkou, ale tam to bylo spíš na její straně, protože ona nebyla tak jako psychicky úplně v pohodě. Řešilo se to s ní a skončilo to tak, že ona měla vlastně zákaz vstupu sem do centra. Ta pani dokázala to prostředí jakoby narušit nejen nám, ale úplně prostě všem.“*

17. Navštěvujete v rámci sítě MC jiné MC, probíhají nějaké semináře, kurzy, školení ... byly jste se podívat např. v zahraničí, jak tam fungují MC?

Ani jedno z center nenavštívilo podobně fungující zařízení v zahraničí. Paní Daniela z MC Radost však uvedla, že se jako koordinátorka účastnila různých kurzů zaměřených na zkvalitnění služeb pro klienty, které je pod záštitou sítě mateřských center v České republice. K tomuto tématu mi uvedla následující: *„Je to tak, že nějaké semináře pod záštitou sítě MC navštěvujeme. Bylo to základy účetnictví pro neziskové organizace, nebo psaní výroční zprávy, protože my ji dokládáme MPSV (Ministerstvo práce a sociálních věcí) a MPSV má určité nároky, tak toto. Semináře o novém zákoníku práce, o financování rodičovských center, ale to jsou takový moje koordinátorský semináře. Probíhají potom semináře pohybových aktivit pro děti, je to různý. Jsou, jsou semináře, pokud jsou na ně peníze, tak je to fajn a pro nás přínos.“* Paní Jaroslava a paní Renata prozatím neměly příležitost vzhledem ke svému vytížení navštívit nějaký kurz, či seminář. Paní Renata si ale při rodičovské dovolené udělala kurz pro profesionální chůvy. Prozatím však nepočítá, že by se tomu věnovala. Na prvním místě je pro obě ženy starost o chod klubu. Jejich práce je pro ně velkým koníčkem.

18. Co plánujete do budoucnosti?

Velký otazník visí nad budoucností KM Klubičko. Vzhledem k tomu, že město Sezimovo Ústí plánuje vybudovat domov pro seniory a jedním z míst, které je vhodné pro výstavbu, jsou právě prostory KM Klubičko. Paní Jaroslava k tomu smutně dodává: *„Nevíme, jak to s námi bude, kde budeme a jestli budeme. Samozřejmě by nám to bylo líto, strávili jsme tady celý dva měsíce dřinou díky rekonstrukci a bylo by to škoda no.“*

Pro MC Radost je velká výzva soubor s komerčními subjekty, které se zabývají totožnými aktivitami. Dále je podle paní Daniely

třeba stále obnovovat program a činnosti pro děti. Jak již sama uvedla: *„Je těžké najít smysluplnou aktivitu, když tu samou věc dělá dalších několik organizací, takto se neuživí ani jedna z organizací. Čeká nás permanentní hledání toho programu, jak to zařízení pak bude vypadat.“* Do budoucna by podle paní Daniely chtělo centrum směřovat k podpoře rodin s hyperaktivními dětmi a dětmi se speciálními potřebami.

5.6 Diskuse nad první částí rozhovorů

Jak z rozhovorů vyplynulo, obě centra fungovala již dříve na podobném principu. Tehdejším hlavním účelem bylo, dá se říci, pouhé setkávání se maminek s dětmi bez jiných výrazných, doplňujících aktivit. V obou centrech se také po delší době našly maminky, výrazné iniciátorky, které pouhé setkávání se chtěly posunout někam smysluplně dál. Proto byl v roce 2010 založen klub KM Klubíčko v Sezimově Ústí a v roce 2006 MC Radost v Táboře. Středem pozornosti v obou centrech jsou maminky a jejich děti. Obě centra pomáhají maminkám smysluplně vyplnit čas, který tráví se svými dětmi na rodičovské dovolené. Pomáhají jim ukázat, jakým směrem se dá s jejich dětmi pracovat. Díky společným aktivitám, které centra nabízejí, tak pomáhají uspokojovat jak potřeby maminek, tak i jejich dětí.

Počátky zakládání všeobecně nebývají nikdy jednoduché. Obě centra se však shodně setkala s podporou od města. Ať to již bylo formou zproštění nájmu v prostorách města, či menšími sponzorskými dary, která město poskytlo. Jak jsem se dozvěděla z rozhovorů, na malou návštěvnost od prvního otevření si obě centra nemohou stěžovat. V KM Klubíčko se díky oficiálnímu otevření sešla hned v začátcích početná skupinka maminek. MC Radost začínalo se skupinkou asi 20 maminek, která se díky rozšířením mezi maminkami a nabízeným aktivitám postupně rozrůstala. Chod KM Klubíčko je zajišťován sponzorskými dary, vybraném vstupném

do volné herny a penězi, které vyberou na kroužcích a aktivitách, které pořádají. MC Radost, jakožto občanské sdružení a centrum spadající pod síť mateřských center, má možnost žádat o dotace na programech Jihočeského kraje a města Tábor. Shodně část příjmu centra také tvoří vybrané vstupné do volné herny.

Vytvořit program tak, aby uspokojil všechny návštěvníky, což znamená maminky i děti, je velice obtížné. V utváření programu nebyly nápomocny žádné ankety mezi maminkami. Obě centra se shodují, že ankety vyzkoušely, ale nebyly moc efektivní. Program je tedy v obou centrech tvořen jejich koordinátorkami, maminky se podílejí malou měrou na tvorbě programu. Obě centra se dále shodla, že program pro maminky vytvářejí pocitově, tzn. že koordinátorky z obou center ho vytvářejí na základě toho, co si myslí, že by se mohlo líbit. Do programu také obě centra zahrnují přednášky na aktuální témata, jako jsou např. problematika zdravého životního stylu a zdraví všeobecně. Samozřejmě také kladou velký důraz na zpětnou vazbu od maminek, zda-li se tyto přednášky setkávají s ohlasem, či nikoliv. Centra také nabízejí vzdělávací kurzy, které mohou maminkám usnadnit vstup do zaměstnání.

Vstup do obou center mají i jiní rodinní příslušníci jako jsou tatínci, babičky, sourozenci apod. Na této myšlence se obě centra shodují. Co je ale rozděluje, je skutečnost, že tomu tak není v realitě. V KM Klubíčko si chodí do volné herny s dětmi hrát také tatínci a většinou babičky. Není neobvyklým jevem, že např. na tvořivou dílnu chodí s dětmi babička, či starší sourozenec. Opačná situace je v MC Radost, kdy do volné herny občas zavítá tatínek, ale nechodí sem jiní rodinní příslušníci. Obě centra vítají ve svých řadách prarodiče a sourozence dětí, i když ve skutečnosti se návštěvnost rodinných příslušníků liší. Shodně jsou obě centra otevřena i jiným národnostním menšinám.

Program obou center je koncipován tak, aby uspokojil potřeby dětí od jednoho roku až po předškolní věk. Jak ale nakonec

z rozhovorů vyplynulo, v programu se najdou aktivity i pro děti starší, tedy děti mladšího školního věku. Jde o výtvarné, pohybové a dramatické kroužky. Programy obou center vycházejí vstříc také potřebám maminek. Dá se o nich říci, že mají vzdělávací funkci a napomáhají tak maminkám při přechodu z rodičovské dovolené k budoucím pracovním povinnostem. Jedná se především o kurzy počítačové gramotnosti a jazykové kurzy. Ačkoliv MC Radost v Táboře spadá pod mezinárodní síť mateřských center a KM Klubičko v Sezimově Ústí nikoliv, dá se o těchto centrech říci, že fungují na stejném principu.

Z rozhovoru tedy vyplývají následující skutečnosti:

- Obě centra vznikla na podobném principu a ten je **setkávání se maminek a jejich dětí.**
- Obě centra pomáhají maminkám na rodičovské dovolené **smysluplně vyplnit čas**, který tráví se svými dětmi.
- Program obou center je vytvořen tak, aby **uspokojil potřeby maminek a jejich dětí.**
- Obě centra pomáhají maminkám při přechodu z rodičovské dovolené k budoucím pracovním povinnostem, a to formou vzdělávacích kurzů. Program tedy zahrnuje i **výchovně-vzdělávací kurzy pro maminky.**

5.7 Interpretace rozhovorů s maminkami a jejich výsledky

Informace pro tento rozhovor mi poskytly tři maminky.

Maminka Jana (J) – 27 let, syn Jonáš, 2 roky.

Maminka Dita (D) – 33 let, syn David, 2,5 roku.

Maminka Andrea (A) – 28 let, dcera Zuzanka, 2,5 roku.

Po domluvě jsem se sešla se všemi maminkami a jejich dětmi v MC Radost v Táboře. Jako den jsme si zvolily pátek dopoledne, kdy je v centru otevřená volná herna, kde se děti zabavily a my tak mohly nerušeně realizovat náš rozhovor.

1. Jak jste se dozvěděly o MC (mateřském centru)?

O MC se maminky dozvěděly jak z internetu, tak z referencí od maminek a kamarádek, které sem již docházely. Maminka (J) to popisuje následovně: *„Našla jsem si informace na internetu, a když Jonášek povyroستl, tak jsem tam začala docházet. A protože se mi tam líbilo, tak jsme si tam našli cestu fakt často a je pravda, že když bydlím kousek, tak proč toho nevyužít, když je to skoro před domem.“*

2. Proč do MC docházíte, co Vás sem přivedlo?

Jako důvod scházení se všechny maminky shodně popisují setkávání se s ostatními maminkami a jejich dětmi. Maminka (J) k tomu dodává: *„My sem chodíme, aby si Jonáš pohrál s dětmi a nebyl se mnou pořád doma. Taky když je špatný počasí, tak je dobrý, že to máme kousek a nejsme zavřený jenom v bytě, můžeme prostě jít jinam, kde jsou jiné hračky, děti a hodný tety.“*

3. Jak často navštěvujete MC?

Maminka (D) odpovídá takto: *„My máme takovou úmluvu, že chodíme každý sudý týden v měsíci, to je naše doba.“* Všechny tři shodně popisují, že v zimních měsících jsou jejich návštěvy v MC častější. Je to většinou kvůli špatnému počasí, kdy se brzy dětem omrzí být stále jen doma. Stává se tedy, že v zimním období navštěvují MC i několikrát týdně.

4. Jaké aktivity navštěvujete v MC?

Na tuto otázku mi maminky odpovídaly samy za sebe. Překvapilo mě, že moc nevyužívají aktivit MC. Maminka (D) k tomu říká: *„Já ještě na žádný aktivitě nebyla. Je ale pravda, že koketuju s tou*

tvůřivou dílnou pro maminky, protože jsem takový tvořivý typ, malý domácí kutil.....no takže možná bych to časem tady zkusila“. Maminka (A) navštívila jednu tvořivou dílnu a jak sama říká, neměla na to trpělivost. Na druhou stranu dodává: *„Ale je fakt, že se u toho zažila spousta legrace, tak jenom už kvůli tomu bych šla zase“.* Maminka (J) sem dochází na angličtinu pro dospělé, bohužel jen tehdy, pokud má hlídání pro syna. Sama k tomu doplňuje: *„Tohle je bohužel bez hlídání prcků, což je škoda, ale na druhou stranu je to možná lepší, protože bysme se s nimi asi nic nenaučily.“*

5. Jak často využíváte těchto aktivit v MC?

Na tuto otázku mi odpovídala pouze maminka (J), která dochází na kurzy angličtiny. *„Já to mám každý pondělí, takže pokud doma nemarodíme, chodím pravidelně, nebo aspoň se snažím.“* Ostatní maminky zatím pravidelných aktivit MC nevyžívají.

6. Jaký přínos pro Vás mají návštěvy v MC?

Jako zásadní přínos všechny maminky shodně vidí setkávání se stejně starých dětí. Maminka (D) to popisuje takto: *„Přínos určitě vidím v tom, že se tady děti vyblbnou a setkají se tu vlastně, dá se říct se svými vrstevníky. Mají tady spoustu hraček, jsou tu knížky, různý prolézačky.“* Druhým zásadním přínosem pro maminky je setkávání se samotných maminek, kdy si mohou popovídat, vyměnit zkušenosti, či se něco zajímavého dozvědět.

7. Co Vám zde chybí, co byste uvítaly, aby zde v MC přibylo?

K této otázce maminky odpovídaly, že jim tu chybí vybavení konkrétně více hraček. Samy si pak na toto téma odpověděly, že chápou, že vybavení stojí peníze, na které MC nemá tolik prostředků. Jako dobrý nápad vidí možnost, dodat sem vlastní hračky, či vybavení, které už děti, nebo ony samy nepotřebují. Maminka (J) doplňuje toto téma ještě jednou myšlenkou: *„Podle mě dětem tady už vůbec nic nechybí, protože je to tím, že jak jsou v jiném*

prostředí a i kdyby tu hraček bylo jenom 5, tak oni budou spokojený, protože je to zase něco nového.“ Maminka (D) ještě doplňuje, že by do budoucna bylo dobré, kdyby se tu vařilo. Určitě by zde pak s dětmi byly o něco déle.

8. Naopak čeho je tu moc, co by zde nemuselo podle Vás být?

Na tuto otázku mi maminky neodpověděly. Téma se spíše zaměřilo k tomu, co jim vadí, a to jsou, jak uvedly, prostory, které se jim zdají být malé. Zvláště maminky uvádějí, že v zimních měsících, kdy je návštěvnost větší, jsou prostory herny plné a to se jim zdá nevyhovující. Na druhou stranu ovšem chápou, že MC tyto prostory dostalo od města k bezplatnému užívání a že nemají prostředky na zvětšení prostoru, či na jeho změnu. Dále maminkám vadí, že zde není využita přilehlá zahrada, která kdyby se upravila, by byla příjemným zpestřením návštěv MC zvláště v jarních měsících.

9. Navázaly jste zde nové kontakty s jinými maminkami?

Maminky uvádějí jako příklad samy sebe. Dále maminka (D) uvádí následující: *„Taky je pravda, že jsem tady potkala spolužačku ze střední, s kterou jsme se fakt dlouho neviděly, to bylo hezký.“* Maminka (J) k tomuto tématu dodává: *„Určitě jsem tady navázala kontakty, je tu pár maminek, který sem chodí častěji jako my, takže určitě. Kromě toho tady jsou všichni takový hodný a vstřícní, že je určitě si s kým popovídat.“*

10. Myslíte si, že návštěvy v MC prospívají Vašemu dítěti a proč?

Shodně si maminky myslí, že návštěvy MC jejich dětem prospívají a to hned v několika aspektech. První z nich je, že zde má dítě kolektiv svých vrstevníků, se kterými si může hrát, komunikovat nebo při hře spolupracovat. Dalším pozitivem je předškolní příprava. Děti se zde díky svým vrstevníkům odpoutávají při hře od matky, což je taková budoucí příprava na školku, kde si budou muset zvykat

být bez rodičů. Dalším aspektem je, že zde děti musí dodržovat určitý řád, což znamená vždy si po sobě uklízet hračky, jíst na místě k tomu vyhrazeném, dodržovat určité základní hygienické návyky a jak maminky shodně dodávají, vše zde většinou dělají bez odmlouvání. Jako další aspekt maminka (D) uvádí toto: *„Taky mě napadá, že se tu učí trochu ovládat svoje emoce, protože co by doma třeba udělal s brekem, nebo se vztekem, tak tady se ovládá, jako kdyby si říkal, aby se mi tu ostatní nesmály, nebo tak něco.“*

11. Máte pocit, že návštěvy zde v MC Vám pomáhají odstranit sociální izolaci, kterou maminky na rodičovské dovolené mívají?

U této odpovědi na mou otázku maminky neváhaly. Jednoznačně si myslí, že MC pomáhá svým způsobem odstranit určitou sociální izolaci. Jednak je to přínosem pro děti z mnoha důvodů, které jsem uvedla výše v otázce č. 10, jednak si zde našly mezi maminkami kamarádky, se kterými sdílejí starosti a radosti všedního dne. Dále je to určitá pravidelnost a těšení se na setkání s ostatními a vytržení z určité stereotypnosti koloběhu dne. Maminka (A) k tomu dále dodává: *„Já bych řekla, že i kdybych tady neměla žádnou kamarádku, tak je hezký tady pozorovat ten cvrkot, ty děti, nebo třeba jenom poslouchat, co si ostatní mamky povídají. Prostě vypnete a jenom s těma mrňouska tak vegetíte. Pomáhá to určitě i v tom smyslu, že je prostě nějaká možnost někam jít.“* Maminka (D) vyjádřila svůj názor následovně: *„Pomáhají určitě. Zrovna jsme se nedávno s mojí mámou bavily o tom, že ona když byla doma se mnou, tak už se těšila zpátky do práce, protože když třeba byla zima, tak nebylo kam jít. V létě třeba jo s kamarádkou na hřiště a tak, ale v zimě, to nešlo nikam chodit, takže i když se mě snažila všelijak zabavit, tak jí prostě chyběl třeba nějaký kontakt, nikde nic nebylo, maximálně si jít zacvičit večery do sokolovny, ale to nešlo taky pořádkem. Teď prostě obdivuje, kolik toho pro ty mamky je ... já nevím od plávání, těhlech center až po kavárny, který jsou uzpůsobený*

maminkám s dětma. To je fakt pravda, že si možná někdy nevážíme, jaký možnosti máme. A pravda taky je, že já z tohoto důvodu vůbec nechvátám do práce, protože je pořád co dělat.“

12. Uměly byste stručně (jednou větou) popsat MC (co pro Vás znamená toto místo)?

Podle maminek je to místo přizpůsobené rodičům všeobecně a jejich dětem. Dále maminky uvedly, že MC je místo pro relaxaci, hraní a je zde i možnost se něco dovědět díky přednáškám na různá témata. Jedna z maminek to také charakterizuje jako pravidelný výlet do města Tábora, na který se vždy moc těší.

13. Na závěr, doporučily byste MC jiným maminkám a proč?

Maminky shodně doporučují MC jako jedno z míst, kde lze kvalitně strávit čas se svými dětmi. Všechny se shodly, že pokud budou mít jejich děti sourozence, tak se z nich opět stanou pravidelné návštěvnice MC. Maminka (D) na závěr našeho rozhovoru dodává: *„Určitě kudy budu chodit, budu tohle místo jenom oslavovat, to nemyslím ironicky. Doporučila bych ho ostatním maminkám jako ideální místo, když nevědí, co s časem a jak zabavit dítě“.*

5.8 Diskuse nad druhou částí rozhovoru

O MC se maminky dozvěděly z internetu, kdy hledaly pro sebe a své děti nějakou smysluplnou aktivitu, jak strávit svůj společný čas. Dalším zdrojem byly i reference od jiných maminek či kamarádek, které poukázaly na to, že zde ve městě je takováto možnost využití času na rodičovské dovolené. Jako důvod docházení do MC maminky shodně popisují setkávání se s ostatními maminkami a jejich dětmi. Maminky se zde setkávají pravidelně několikrát do měsíce. Ačkoliv se pravidelný program MC maminkám líbí, prozatím hlavně využívají volnou hernu pro děti. Jedna z maminek však pravidelně navštěvuje kurzy anglického jazyka za

účelem zdokonalení se v něm. Jako hlavním přínosem v návštěvách MC maminky opět vidí setkávání se s ostatními maminkami a jejich dětmi a výměnu zkušeností, dovedností i naučení se něčeho nového. Jako jediné negativum maminky vidí občasnou přeplněnost herny, na druhou stranu si ale uvědomují, že zatím MC nemá takové možnosti, jak tyto prostory zvětšit. Maminky shodně popisují, že jim MC určitým způsobem pomohlo odstranit sociální izolaci od okolního světa. Jako příklad uvádějí své přátelství, které navázaly právě zde a díky němuž a docházení do MC zapomenou na starosti všedního dne. Jako velké pozitivum dále maminky uvádějí určitou přípravu svých dětí na mateřskou školu. Jedná se především o dětský kolektiv a komunikaci v něm, spolupráci mezi dětmi při hře a dodržování určitého řádu.

Z rozhovoru s maminkami vyplynuly následující skutečnosti:

- Do MC docházejí **za účelem setkávání se s ostatními maminkami a jejich dětmi.**
- MC vnímají jako jednu z možností, jak **aktivně a smysluplně zaplnit čas s dětmi na rodičovské dovolené.**
- MC jim **pomohlo odstranit sociální izolaci**, díky přátelství, které zde navázaly mezi sebou.
- Díky aktivitám, které MC nabízí, ho vnímají jako **vhodnou přípravu** pro své děti a sebe na budoucí docházku do mateřské školy a do zaměstnání.

5.9 Shrnutí výsledků výzkumu

Praktická část této práce, která probíhala formou kvalitativního výzkumu, se opírala o dvě hlavní výzkumné otázky. Jsou MC přínosem pro matky na rodičovské dovolené a ztrácí matky pocit izolovanosti od okolního světa právě díky docházení do těchto

zařízení? První část otázek byla sestavena pro koordinátorky/zakladatelky mnou vybraných center MC Radost v Táboře a KM Klubičko v Sezimově Ústí. Otázek bylo celkem 18 a v první části zjišťovaly vše o založení obou center a organizačních náležitostí, které bylo třeba zajistit, aby tato centra mohla být otevřena. Dále mne zde zajímal důvod, který vedl právě k založení těchto center. Druhá část otázek se zaměřila na program a náplň obou center. Co vlastně tato centra poskytují, na jakou cílovou skupinu se zaměřují, zda-li je zde program přizpůsoben potřebám jak matkám na rodičovské dovolené, tak jejich dětem.

Z výsledků rozhovorů vyplynuly následující skutečnosti. Jak MC Radost v Táboře, tak i KM Klubičko vznikly za účelem setkávání se matek a jejich dětí a díky tomu tak smysluplně a účelně vyplnily čas na rodičovské dovolené. Programy v obou centrech jsou sestaveny a vytvořeny tak, aby uspokojily potřeby jak matek, tak i jejich dětí. Obě centra shodně pomáhají matkám na rodičovské dovolené při přechodu k budoucím pracovním povinnostem, a to formou vzdělávacích kurzů, které zvyšují jazykovou i počítačovou gramotnost matek. Díky těmto skutečnostem byla zodpovězena má první výzkumná otázka. MC jsou přínosem pro matky na rodičovské dovolené.

Aby výzkum v praktické části byl úplný, bylo třeba znát i názor samotných matek. Výzkumu se zúčastnily tři matky na rodičovské dovolené, které jsou pravidelnými návštěvnicemi MC Radost v Táboře. Otázky pro ně zjišťovaly důvody, proč navštěvují MC, jak se o MC dozvěděly, zda-li zde navštěvují nějaké aktivity, které MC nabízí a hlavně, zda-li díky návštěvám zde mají pocit ztráty izolovanosti od okolního světa. Otázek bylo celkem 13. Z rozhovoru s matkami vyplynulo několik skutečností, které nyní shrnu. Hlavní účel docházení do MC matky vidí možnost setkávání se s ostatními matkami a jejich dětmi. MC vnímají jako vhodnou alternativu, jak smysluplně vyplnit čas, který tráví se svými dětmi na rodičovské dovolené. Díky přátelství, které zde matky mezi sebou navázaly, jim

MC pomohlo odstranit jistou sociální izolaci, která v jistém slova smyslu v období rodičovské dovolené nastává. Aktivity, které MC nabízí, matky vnímají jako vhodnou přípravu pro sebe a své děti na budoucí povinnosti, které je čekají. Je to hlavně příprava dětí do mateřské školky a návrat matek do zaměstnání po rodičovské dovolené. Vzhledem k těmto skutečnostem, které vyplynuly z rozhovorů s matkami, byla potvrzena má druhá hlavní výzkumná otázka. Díky docházení do MC matky ztrácí pocit sociální izolace, která může na rodičovské dovolené nastat.

Oba rozhovory, které byly součástí mého výzkumného šetření, spojuje jeden zásadní prvek, a to je idea setkávání se, být spolu. Hlavní myšlenka MC je poskytovat společenství matkám na rodičovské dovolené. Díky mému výzkumnému šetření mohu konstatovat, že tato myšlenka je matkami potvrzena, a tudíž poslání MC je naplněno.

6 Závěr

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na mateřská centra jako jednu z možností, jak mohou matky na rodičovské dovolené vyplnit efektivně a účelně čas, který tráví doma spolu se svými dětmi. Snažila jsem se poukázat na hlavní cíl mateřských center, a to je setkávání se matek a jejich dětí. Mnoho matek na rodičovské dovolené se může cítit izolovaně od okolního světa a dění v něm, protože péče o jejich potomky jim zabere spoustu času a chvil, které mohou mít jen pro sebe, je málo. Mateřská centra se nespécializují pouze na děti, ale právě také na matky a jejich potřeby. A co víc, v mateřských centrech jsou také vítáni otcové a ostatní rodinní příslušníci. Dá se říci, že vznikem mateřských center se společnost otevřela matkám, jejich dětem a rodině vůbec. Matky na rodičovské dovolené už nejsou pouze „pečující ženy v domácnosti“, ale stávají se po celou dobu rodičovské dovolené plnohodnotnými členy naší společnosti.

V teoretické části jsem se snažila popsat klíčové pojmy mé práce jako jsou rodina, její funkce, mužská a ženská role v rodině, kde jsem se zejména zaměřila na mateřskou a otcovskou roli v rodině, která je nezastupitelná. Dále jsem se snažila přiblížit současný trend odkládání mateřství a důvody, které k tomu vedou. Jako důvody zde zmiňuji zpomalení kariérního růstu, jisté finanční znevýhodnění, které je v současné době dosti aktuální. Dále je zde jistá obava z omezení osobní svobody, a z toho, že by budoucí matka, či otec nebyli dobrými rodiči, díky neustále se měnící době a společnosti.

Mou snahou v teoretické části také bylo vymezit pojem mateřská a rodičovská dovolená, který se velmi často zaměňuje a dle mého názoru bylo důležité ho osvětlit pro účely této práce.

Závěr teoretické části, jak už z názvu mé práce vyplývá, patřil mateřským centrům a klubům maminek. Snažila jsem se zde přiblížit historii, činnost těchto organizací, aktivity a cíl jejich práce.

Ve výzkumné části jsem si vytyčila dvě hlavní výzkumné otázky. Jsou mateřská centra přínosem pro matky na rodičovské dovolené a ztrácí matky díky docházení do mateřských center pocit izolovanosti? Pro své výzkumné šetření jsem si vybrala centra, která se specializují na potřeby matek a jejich dětí. Zajímalo mne, za jakým účelem vznikala, co stálo za jejich zrodem, jaké je jejich poslání, jaké aktivity nabízejí a jakým způsobem je realizují. Tato centra jsem si také vybrala proto, že jedno z nich spadá pod síť mateřských center a druhé ne. Chtěla jsem tedy vědět, zda-li se jejich činnosti, nebo poslání liší. Má výzkumná část by nebyla úplná, kdybych neznala názor samotných matek. Ve svém výzkumu mi poskytly rozhovor tři matky na rodičovské dovolené, které jsou pravidelnými návštěvnicemi jednoho z uvedených center. Chtěla jsem znát důvody, proč a jak často navštěvují mateřské centrum, jaké aktivity zde navštěvují a co jim tyto návštěvy dávají. V neposlední řadě jsem také chtěla znát jejich názor na to, zda-li si myslí, že jim tyto návštěvy dávají pocit ztráty izolovanosti na mateřské dovolené.

Výzkum probíhal pomocí polostrukturovaných rozhovorů, kde jsem chtěla znát odpovědi na mé otázky. Polostrukturovaný rozhovor, jako výzkumná metoda, byl vhodnou volbou. Matky nebyly limitovány svými odpověďmi na mé otázky. Svě připravené otázky jsem během rozhovorů doplňovala o další, které vyplynuly z kontextu rozhovoru. Díky tomu byly odpovědi matek bohaté o nové nápady, myšlenky, impulsy a postoje. Myslím si, že výzkum jako takový by byl zajímavější, pokud bych měla možnost udělat rozhovor s větším množstvím matek. Další možností zpestření výzkumu by bylo znát názor samotných dětí předškolního věku, které tato centra navštěvují. Práce by byla zajímavější o jiný úhel pohledu na MC.

Myslím si, že pohled dětí na problematiku MC by byl tím nejpřírodnějším, a o to zajímavějším pro mou práci.

První část výzkumu, který byl zaměřen na centra samotná, ukázal, že oba subjekty se ve svém poslání a činnosti neliší. Obě centra vznikla na podobném principu a ten je umožnit setkávání se matek a jejich přibližně stejně starých dětí. Dále si obě centra kladou za cíl pomáhat matkám na rodičovské dovolené smysluplně vyplnit čas, které se svými dětmi tráví. Program obou center je tvořen tak, aby uspokojil potřeby matek a jejich dětí. Jsou to volnočasové aktivity a činnosti, kde se děti formou hry učí být v kolektivu, spolupracovat s ostatními vrstevníky, rozvíjet motoriku a pohybové dovednosti a připravovat se na přechod do mateřských škol. Obě centra jsou nápomocná i matkám, kde je formou výchovně - vzdělávacích kurzů připravují na budoucí pracovní povinnosti.

Druhá část výzkumu, kde mě zajímal názor samotných matek na tato centra, ukázala, že matky vnímají mateřská centra jako smysluplnou a vhodnou možnost, jak zaplnit čas s dětmi na rodičovské dovolené. Dle jejich shodného názoru jim mateřské centrum pomohlo odstranit sociální izolaci a díky němu zde navázaly přátelství s ostatními matkami. Dále mateřské centrum vnímají jako vhodnou přípravu na budoucí pracovní a školní povinnosti pro sebe a své děti.

Dle mnou zjištěných skutečností si myslím, že mé hlavní výzkumné otázky byly zodpovězeny. Mateřská centra jsou přínosem pro matky na rodičovské dovolené a díky nim matky ztrácejí pocit izolovanosti od okolního světa. Doufám, že touto svou prací budu inspirovat další matky na rodičovské dovolené k návštěvě právě těchto center. Dle mého názoru a zkušenosti, čas strávený právě zde je tou nejlepší alternativou jak účelně a příjemně vyplnit dobu na rodičovské dovolené.

7 Seznam literatury

DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-119-0

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402

JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-269-0

JELLOUSCHEK, H. *Pravidla lásky*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-706-X

KOLÍNSKÁ, R. *Mateřská centra*. Praha: Hnutí Pražské matky, 1995. ISBN 80-9018-64-0-8

MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum, 1989. ISBN 08-056-89

MATĚJČEK, Z. *Výbor z díla*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1056-6

MOŽNÝ, I. *Česká společnost*. Praha: Portál, 2002. ISBN 8071786241

MOŽNÝ, I. *Moderní rodina: Mýty a skutečnost*. Brno: Blok, 1990. ISBN 80-70-29-018-8

MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: Slon, 2006. ISBN 80-86429-58-X

RHEINWALDOVÁ, E. *Rodičovství není pro každého*. Praha: Motto, 1993. ISBN 80-901338-4-3

ŘIČAN, P. *Cesta životem*. Praha: Panorama, 1990. ISBN 8070380780
SMUTKOVÁ, L. *Sociální práce s rodinou, I. vydání*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-0691

SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-559-8

STŘELEČ, S. *Kapitoly z teorie a metodiky výchovy I.* Praha: Paido, 1998. ISBN 80-85931-613

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří.* Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0

VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I. *Aplikovaná sociální psychologie I.* Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-269-6

Internetové zdroje

Mateřská centra, Síť mateřských center [online]. 2009, [cit. 2012-01-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.materska-centra.cz>>.

Co jsou mateřská centra [online]. 2009, [cit. 2012-02-14]. Dostupné na WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/co-jsou-mc/>>.

Historie sítě MC [online]. 2009, [cit. 2012-01-18]. Dostupné na WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/historie-site-mc-v-cr/>>.

Kampaně a projekty MC [online]. 2009, [cit. 2012-01-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.materska-centra.cz/kampane-a-projekty/projekty-site-mc/>>.

Čestní členové MC [online]. 2009, [cit. 2012-01-13]. Dostupné na WWW: <<http://www.materska-centra.cz/clenove/cestni-clenove/>>.

MPSV ČR. Státní sociální podpora [online]. 2011, [cit. 2012-02-12]. Dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/2>>.

MPSV ČR. Národní koncepce rodinné politiky [online]. 2005, [cit. 2011-12-09]. Dostupné na WWW:

<http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf>.

Sociologický ústav AV ČR. Role žen a mužů v rodině [online]. 2003, [cit. 2011-11-10]. Dostupné na WWW:

<http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100224s_ov30521.pdf>.

Sociologický ústav AV ČR. Postoj populace k rodičovské, příp. otcovské dovolené u mužů [online]. 2003, [cit. 2011-10-11].

Dostupné na WWW:

<http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100220s_eu30514b.pdf>.

Internetový portál Novinky.cz. Počet obyvatel Česka stoupl na 10,54 miliónu [online]. 2011, [cit. 2011-09-09]. Dostupné na WWW:

<<http://www.novinky.cz/ekonomika/236031-pocet-obyvatel-ceska-stoupl-na-10-54-milionu.html>>.

Denisa Šindelářová. Agentura Mediafax.cz. Na rodičovské dovolené je v Česku necelé procento mužů [online]. 2011, [cit. 2011-09-15].

Dostupné na WWW: <<http://www.mediafax.cz/domaci/3263359-Na-rodicovske-dovolene-je-v-Cesku-necele-procento-muzu>>.

Kabinet Havel – Úsvit v Čechách. Růt Kolínská [online]. 2008, [cit. 2011-11-23]. Dostupné na WWW:

<<http://www.usvitvcechach.cz/osobnosti/rut-kolinska/>>.

8 Přílohy

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Pravidelný program Klub maminek Klubíčko

Příloha č. 2 - Pravidelný program Mateřské centrum Radost

Příloha č. 1 - Pravidelný program Klub maminek Klubíčko

PO

9:30-11.30 Herna pro rodiče a děti

(pro děti, které ještě nenavštěvují MŠ)

14:00-16:00 S flétničkou za písničkou

(pro děti, které se chtějí naučit tóny s písničkami od 4 let)

16:00-17:15 Kašpárek

(dramatický kroužek pro děti od 3 do 7 let)

ÚT

10:00-10:45 Výtvarné čarování pro děti s maminkami

(od 2 let)

15:30-17:30 Herna pro děti a rodiče

(od 3 do 8 let)

ST

8:30-16:00 JAK SE NEZTRATIT

(projekt zaměřený na vzdělávání dospělých za podpory ESF v ČR, účast v projektu je bezplatná)

16:00-16:30 Špuntíci

(zpívání s malými dětmi od 3 do 6 let)

16:30-17:15 BAMBI

(zpívání s většími dětmi 6 a více let)

17:30-18:15 Hudební škola ELEPHANTEN

(Odpolední hudební školička pro děti školního věku, od 6 let)

ČT

8:30-16:00 JAK SE NEZTRATIT

16:15-17:00 Výtvarná dílnička

(pro děti od 3 do 5 let, které se chtějí naučit různé výtvarné techniky)

PÁ

9:30-11:30 *Herna pro děti a rodiče*

(pro děti, které ještě nenavštěvují MŠ)

16:00-16:30 *Břišní tanečky*

(orientální tance pro holčičky, věk 3 až 4 roky)

16:40-17:10 *Břišní tanečky*

(věk 5 až 6 let)

17:15-18:15 *Břišní tanečky*

(věk 7 a více let)

Příloha č. 2 - Pravidelný program Mateřské centrum Radost

Volná herna pro rodiče s dětmi – PO (9-13); PÁ (9-13)

Prostor pro neorganizované setkávání rodičů s malými dětmi.

Hlídaní dětí – PO (9-13); PÁ (9-13)

Během dopoledne Vám děti pohlídáme. Můžete si v klidu vyřídit věci na úřadech, nakoupit, nebo třeba zajít na masáž.

Nedoklubko – každý lichý týden – ÚT (15-17)

Setkávání rodičů předčasně narozených dětí, předávání zkušeností a kontaktů. Příležitost popovídat si, pohrát si, ale i povzbudit nové rodiče. Při každém setkání si něco malého vyrobíme pro sebe i pro ostatní rodiče.

Kroužky pro děti s rodiči:

Herna s broučky – ÚT (9-11.30) – děti od 1,5 do 3 let

Během volné herny probíhá kroužek Broučků. Děti si spolu s rodiči mají možnost zacvičit, zazpívat a vyzkoušet různé hudební nástroje.

Herna s výtvarným čarováním – ČT (10-13) – děti od 2 do 4 let

Volná herna je spojena s kroužkem výtvarného čarování. Kroužek děti provede základními výtvarnými technikami a je zaměřený na rozvoj tvořivosti, pozornosti a jemné motoriky dětí. Vyzkoušíte si malování, kreslení, vytrhávání, lepení, stříhání, tiskání a různé jiné výtvarné techniky uvnitř i venku.

***Tvořivá dílna pro maminky a herna s programem pro děti
ST (9.30-11.30)***

Budete mít s námi možnost pracovat s přírodními materiály, vyrobit si hračky pro své děti, naučit se písně a říkadla ke slavnostem roku. Setkávání je inspirováno waldorfskou pedagogikou.

Kroužky pro děti bez rodičů:

Kurzy myslí anglicky pro děti – PO (13.45-16.30); ÚT (13-15)

Kurzy angličtiny hravou formou pro děti od 4-9 let.

Hrátky s čerty – ST (15.30-16.30) – děti od 3 do 5 let

Budeme poznávat naše okolí prostřednictvím sluchu, chuti, hmatu, čichu, zraku, ale i hudby a pohybu. Budeme se učit nové věci o našem světě, hrát hry i vyrábět. Nápady dětí i rodičů vítány.

Tralalou aneb Hudebně – dramatický kroužek – ČT (14.45-16)

Tvorba dětí by měla vycházet z radosti ze setkávání se ve skupině a ve vzájemné důvěře. Budeme rozvíjet dětský přirozený projev prostřednictvím cvičení správného dýchání, jazykolamů, básniček, písniček, hloubky mluveného a zpívaného slova, vnímání rytmu a tempa, osobitého pohybu v prostoru, improvizace, představitosti. Kroužek pro ty, kteří netouží pouze po jevištní tvorbě, ale i po kultivovaném a harmonickém rozvoji dětí. Pro děti od 5 let.

Kurzy pro rodiče:

Kurzy angličtiny pro dospělé – PO (16.30-18)

Jóga pro dospělé – ÚT (19-20.30)

Cvičení pro maminky s hlídáním dětí – ČT (9-10)